Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ✦ 30 сентябрь 1973 йил, якшанба ◆ № 231 (15.705). ◆ Баҳоси 2 тийин.

ПАХТА ШТАБИ

Телефонлар: 337-43 · 337604

ФОТОЛАВХАЛАР

Андижон областининг пахтакорлари терим суръатини жадаллаштириб, марра томон интилаётирлар. Пахтаобод районидаги «Правда» колхози даласида 21 терим агрегати ишлаб, уларнинг ҳар бири кунига хирмонга барака киритмоқда. Ҳар куни йиллик планнинг 6.7 проценти миқдорида пахта топширилаётир. Суратларда: (чапда) йиғим-терим пайти ва ўнгда эса хўжаликнинг мавсумда 350 тонна пахта териб бериш мажбуриятини олган илғор механизатори Тошмамат Бозоров иш устида.

А. Тўраев фотолари.

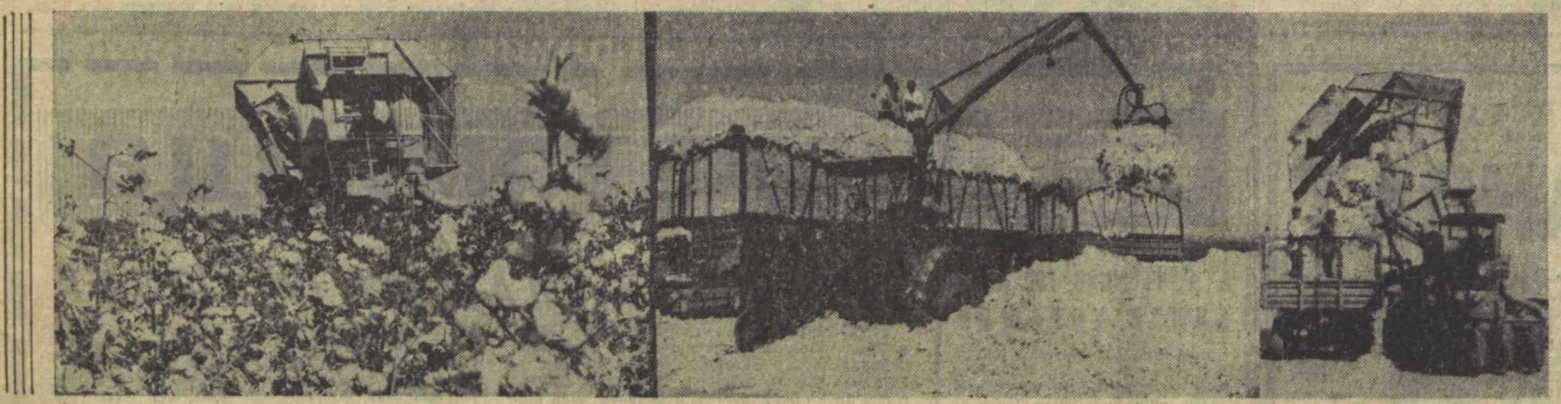

ТАСС АХБОРОТИ

АССАЛОМ, МОМО ЕР!

«СОЮЗ-12» КОСМИК КЕМАСИНИНГ ЭКИПАЖИ ЕРГА ҚАЙТИБ ТУШДИ

Космонавтлар Лазарев ва Макаров ўртоқлар «Союз-12» кемаси ичида иш программасини тугатгач, 1973 йил 29 сентябрда ерга қайтиб тушишди. Москва вақти билан соат 14 дан 34 минут ўтганда «Союз-12» космик кемасининг туширилувчи аппарати Совет Иттифоқи территориясида Қарағанда шаҳридан 400 километр жануби-ғарбда оҳиста қўнди. Ерга тушган космонавтлар ўзларини яхши ҳис қиляптилар.

Орбита бўйлаб учиш чоғида мўлжалланган синовлар ўтказилди ва такомиллаштирилган борт системалари текшириб чиқилди.

Космик кемани манёвр қилдиришда, мўлжалга олдиришда ва стабиллашда турли учиш режимларида қўлда ва автоматик тарзда бошқариш процесслари пишиқтирилди.

Белгиланган программага мувофиқ космонавтлар Лазарев ва Макаров халқ хўжалиги манфаатларини кўзлаб, табиий тузилишларнинг спектрографик суратларини олишди.

Экспериментлар тугагач, кемани ерга қайтаришга тайёрлаш операциялари ўтказилди.

Орбитадан тушиш олдидан кема мўлжал олдирилди ва белгиланган вақтда тормозловчи двигатель установка ишга солинди. Двигатель ишлаб бўлгач, кеманинг бўлмалари ажради ва туширилувчи аппарат пасайиш траекториясига ўтди.

7,5 километр баландликда парашют системаси ишга солинди, бевосита ерга яқин қолганда оҳиста қўндириш двигателлари ишга тушди ва туширилувчи аппарат мўлжалланган районга равон тушиб қўнди.

Ҳамма учиш босқичларида «Союз-12» кемасининг системалари, агрегатлари ва илмий аппаратлари бекамu-кўст ишлади.

Қўниш жойида ўтказилган медицина текшируви Лазарев ва Макаров ўртоқларнинг сиҳат-саломатлиги яхши эканлигини кўрсатди.

Учиш чоғида олинган маълумотлар ишлаб чиқилмоқда ва ўрганилмоқда.

А. Н. КОСИГИННИНГ ЮГОСЛАВИЯДА БЎЛИШИ

ПУЛА, 28 сентябрь. **(ТАСС махсус мухбирлари).** Пула аҳолиси КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигинни шоду-хуррамлик билан кутиб олди. А. Н. Косигин Брионида Югославия Коммунистлари союзининг раиси, ЮСФР Президенти Иосип Броз Тито билан суҳбатлашганидан кейин бу ерга келган эди.

А. Н. Косигин бу ерда Югославиянинг кўхна кемасозлик корхонаси — «Уляник» кемасозлик корхонасида бўлди. «Уляник» кемасозлари Югославия халқининг миллий озодик курашида фаол қатнашган эди.

Корхонанинг бош директори К. Билич халқ ҳокимияти йилларида бу корхонада кўп кемалар, шу жумладан Совет Иттифоқининг заказига мувофиқ 20 та кема тайёрланганлигини айтди.

* * *

САРАЕВО, 28 сентябрь. **(ТАСС махсус мухбирлари).** А. Н. Косигин бугун кечқурун Иттифоқ ижроия вечасининг раиси Ж. Биедич билан биргаликда Босния ва Герцеговина Социалистик Республикасининг пойтахти Сараевога келди.

Аэропортда А. Н. Косигин билан Ж. Биедични республика ижроия вечасининг раиси Д. Косовац ҳамда Босния ва Герцеговинанинг бошқа раҳбар арбоблари кутиб олдилар.

(Давоми иккинчи бетда).

СССР МУДОФАА МИНИСТРИНИНГ БУЙРУҒИ

1973 йил 27 сентябрь. № 199 Москва шаҳри

БЕЛГИЛАНГАН ХИЗМАТ МУДДАТИНИ ЎТАБ БЎЛГАН ҲАРБИЙ ХИЗМАТЧИЛАРНИ 1973 ЙИЛНИНГ НОЯБРЬ—ДЕКАБРИДА СССР ҚУРОЛЛИ КУЧЛАРИ САФИДАН БЎШАТИШ ВА ГРАЖДАНЛАРНИ ҲАҚИҚИЙ ҲАРБИЙ ХИЗМАТГА НАВБАТДАГИ ЧАҚИРИШ ТЎҒРИСИДА

«Умумий ҳарбий мажбурият тўғрисида»ги СССР Қонунига биноан **БУЮРАМАН:**

1. Ҳақиқий ҳарбий хизмат муддатлари 1973 йилнинг 31 декабригача тугайдиган ҳарбий хизматчилар 1973 йилнинг ноябрь-декабрида Совет Армияси, Ҳарбий Денгиз Флоти, чегара ва ички қўшинлар сафидан запасга бўшатилсин.

2. Ушбу буйруқнинг биринчи моддасига биноан ҳарбий хизматчилар запасга бўшатилиши муносабати билан чақириқ кунигача 18 ёшга тўлган, чақириқ муддатини узайтириш ҳуқуқига эга бўлмаган гражданлар, шунингдек чақириқ муддатини узайтириш муддати ўтиб кетган катта ёшдаги гражданлар Совет Армияси, Ҳарбий Денгиз Флоти, чегара ва ички қўшинлар сафида ҳақиқий ҳарбий хизматни ўташга чақирилсин.

3. Буйруқ барча роталарда, батареяларда, эскадрильяларда ва кемаларда эълон қилинсин.

СССР мудофаа министри
Совет Иттифоқи Маршали
А. ГРЕЧКО.

„ОҚ ОЛТИН“НИ ОЛТИН ҚЎЛЛАР ЯРАТГАН

УЛКАН ХИРМОН

АНДИЖОН областида ҳар ўн икки минутда битта «оқ олтин» тоғи қад кўтармоқда. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежнев иштирокида ўтказилган пахтакор республикалар партия-хўжалик активи йиғилишидан кейин Андижон областида пахта териш суръатлари янада кучайиб кетди. Кейинги кунларда область хўжаликлари тайёрлов пунктларига ҳар куни камида 25 минг тоннадан «оқ олтин» топширмоқда.

Мўл ҳосил, пахта теримида авж олдирилган социалистик мусобақа, терим ишларининг юксак даражада механизациялаштирилиши пахта теримининг юксак суръатлар билан боришини таъминламоқда. Шу кунларда далаларда 2800дан кўпроқ «зангори кема» ишлаб турибди. Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати, Марҳамат районидаги «Октябрь 50 йиллиги» колхозидан Обиджон Акбаров, «СССР 50 йиллиги» совхозидан Юсуфжон Нуриддиновлар ҳар куни уч кунлик нормани бажаряптилар. Уларнинг ҳар бири 500 тоннадан ошириб пахта топширди. Областдаги барча механизаторлар улар билан тенглашишга интилмоқдалар.

Бўз районининг қўриқ ерда тузилган «Партия XX съезди» колхози далаларида 40 та пахта териш машинаси ишлаб турибди. Барча машиналар икки сменада ишлатилмоқда. Эрта саҳардан қош қорайгунча ва ҳатто кечаси шудринг тушгунча пахта териш давом эттирилади. Мана шу туфайли бу хўжалик пахта тайёрлаш йиллик планини бор-йўғи 13 кун ичида бажариб қўйди. 1240 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 23 центнердан «оқ олтин» топширилди. Ҳали пахта кўп. Деҳқонлар гектаридан 40 центнердан пахта топширишга қарор қилдилар.

Ленин районидаги «Коммунизм» ва «Правда Востока» колхозлари гектаридан 30 центнердан «оқ олтин» топшириб, областда биринчилар қаторида рапорт бердилар. Улар энди 50 центнердан ҳосил олиш учун беллашмоқдалар.

Барча хўжаликлар ўз имкониятларини яна бир марта кўздан кечириб чиқдилар. Область колхозлари ва совхозлари Ўзбекистоннинг 4 миллион 850 минг тонналик улкан хирмонига йил бошидагига қараганда 50 минг тонна ва планга қараганда 90 минг тонна кўп — жами 600 минг тонна пахта сотишга аҳд қилдилар.

(ЎзТАГ).

ДЎСТЛИК ДУРДОНАСИ

ТЕЛЕФОНДА ДЎСТЛИК РАЙОН ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ БИРИНЧИ СЕКРЕТАРИ Р. ҲУСАНОВ

Кунлик терим суръатини 5-6 процентга етказган район пахтакорларининг муваффақият сирлари билан газетхонларни таништирсангиз.

— КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Леонид Ильич Брежневнинг жонажон республикамизга Халқлар дўстлиги ордени топширилиши муносабати билан сўзлаган оташин нутқи районимиз деҳқонларини янги зафарларга руҳлантириб юборди. Ўртоқ Л. И. Брежнев пахта ижодкорларини олтин қўллар деб атади. Бу пахтакор меҳнатига берилган энг олий мукофот, энг юқори баҳо эмасми? Районимиз пахтакорлари йиғим-теримни бошлаганларига роса 20 кун бўлди. Йиллик планни 2 октябрга, мажбуриятни эса 15 октябрга бажарамиз. Бизнинг давримизда пахтачиликнинг тақдири ва истиқболини механизациянинг қудратисиз тасаввур қилиб бўлмайди. Пахтачиликни комплекс механизациялашни ижтимоий аҳамияти жиҳатидан ер ислоҳотига таққослаш мумкин. Район пахтазорларида шу кеча-кундузда кунига 800 дан ортиқ терим агрегати ишлаб турибди. Ҳар бир агрегат билан ўртача ҳар куни 4-4.5 тонна пахта терилишига эришмоқдамиз. Давлат қабул пунктларига фақат машиналар қудрати билан кунига 3 минг тонна ва ундан ошириб пахта етказиб берилмоқда. Терим суръатига қанот боғлаётганлар — сўзсиз, дала гвардиячилари, «зангори кема»ларни моҳирлик билан бошқараётган механик ҳайдовчиларимиздир.

Район механизаторлари ҳақида тўлқинланиб гапириш мумкин. Бугунга қадар эл хирмонига 250-500 тонна «оқ олтин» тўккан Тўланбой Дадажонов, Мусулмон Кепаков, Отабой Ҳусанов, Маҳмуд Сафаров, Абдулла Мусулмонов, Гулсара Умарова, Аҳрор Халилов каби ўнлаб механизаторларнинг номини ифтихор билан тилга оламиз. Тўланбой Дадажонов мавсумда 900 тоннадан ошириб пахта териш мажбуриятини олган. Ташаббускор механик-ҳайдовчининг изидан ўнлаб-юзлаб дала гвардиячилари бормоқдалар. Райондаги Ленин номли, Қосим Раҳимов номли, Саркисов номли, «Комсомол», «Октябрь 50 йиллиги» ва хўжалик ҳисобидаги 15-А совхозининг механизаторлари пахтачиликни, айниқса, йиғим-теримни комплекс механизациялаш йўлидан дадил бормоқдалар ва ажойиб самараларга эришмоқдалар.

— 100 процент ҳосилни машиналарда териб олаётган хўжаликларда ҳосилдорлик қандай бўлаётир?

— Агрегатлар терим суръатини оширибгина қолмай, балки, ҳосилдорликни оширишда ҳам юксак омилдир. Буни илғор хўжаликлар мисолида яққол кўриш мумкин. Саркисов номли совхознинг Исломжон Абдуллаев, Қосим Раҳимов номли совхознинг Ҳасан Қодиров, 13-А совхозининг Нортожи Ҳамзаев, «Комсомол» совхозининг Ғаффор Шодмонов, Худойберди Раҳмонов, «Октябрь 50 йиллиги» совхозининг Сувон Эшпўлатов ўртоқлар бошқарувчилик қилаётган бўлимларида биринчи теримдаёқ ҳар гектар майдондан 27-28 центнерга қадар хирмон кўтарилди. Эндиликда ўнлаб бўлимларда 40-45 центнерлик марра учун кураш давом этмоқда. Бир қанча илғор бригадаларимиз эса 50 центнерлик «оқ олтин» ҳосили учун астойдил бел боғлаганлар.

— Район пахтакорларининг беш йиллик одимлари ҳақида ҳам икки оғиз сўзлаб берсангиз?

— Шу беш йилликда белгиланган халқ хўжалик планига кўра 5 йилда давлатга 230 минг 400 тонна Дўстлик дурдонаси етказиб берилиши керак. Беш йилликнинг дастлабки икки йилида она-Ватан 86 минг тонна дурдона қабул қилиб олди. Беш йиллик планни тўрт йилда бажариш учун бу йил 60-70 минг тонна, келгуси йили эса 80 минг тонна пахта етказиб берамиз. Район пахтакорларининг қатъий қарори ана шундай. Бу улкан хирмонга Ленин номли, Қосим Раҳимов номли, Саркисов номли, «Комсомол», «Октябрь 50 йиллиги» совхозларининг пахтакорлари айниқса салмоқли ҳисса қўшмоқдалар. Дўстлик районининг яқин йиллардаги истиқболи янада қувончлидир. Районимиз ташкил топганда беш қўриқ совхоздан иборат эди. Бу совхозлардан бири — 14- совхозни янги ташкил этилган қўшни Октябрь районига бердик. Шунга қарамай сўнгги йилларда янги ерларни ўзлаштириш ҳисобига яна тўртта совхоз — Қосим Раҳимов номли — 13. хўжалик ҳисобидаги 13-А, 15-А ва 2-боғдорчилик совхозларини ишга туширдик. Келгуси йили янги 15- совхоз иш бошлайди. Районимиз — 1975 йилда давлатга 90 минг тонна, ундан кейинги йили эса республиканинг 100 минг тонналик йирик пахтачилик районлари сафидан ўрин олади. Хуллас, Дўстлик райони йилига 100 минг тонна ва ундан ошириб пахта етиштирадиган вақтга икки-уч йил қолди, холос.

Шоликорлар зафари

ТЕРМИЗ. «Совет Ўзбекистони» мухбири). Қишлоқ хўжалик ходимларининг Бутуниттифоқ социалистик мусобақасига қўшилган Сурхон водийсидаги йирик шоликор хўжалик — «Искра» совхозининг азаматлари маррага етдилар. Тайёрлов пунктларига 3 минг тонна шоли етказиб берилиб, давлат плани ошириб бажарилди.

Урим-йиғим уюшқоқлик билан ўтказилгани туфайли йиллик план 20 иш кунида тўлди. 35 комбайн билан кунига 200-250 тонна шоли тайёрланди.

4.850 МИНГ ТОННА УЧУН

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида 1973 йил 29 сентябрга бўлган МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Областлар	Бир кунда	Мавсум бошидан	Шу жумладан машинада: бир кунда	Шу жумладан машинада: мавсум бошидан
Андижон	2,62	71,85	3,69	66,28
Қашқадарё	1,98	67,76	2.13	47,68
Сурхондарё	3,17	57,68	3,82	50,07
Фарғона	2,90	49,89	3,50	33,82
Наманган	3,03	49,30	5,39	55,48
Сирдарё	3,32	43,99	4,15	52,59
Тошкент	3,30	39,12	3.77	39,65
Бухоро	1.65	39,07	1,63	27,63
Хоразм	2,55	35,41	2,08	16,61
ҚҚАССР	2,36	32,02	2,29	18,56
Самарқанд	2,12	25,60	2,87	21,54
Республика бўйича:	2,66	46,77	3,34	40,30
Шу жумладан ингичка толали пахта				
Сурхондарё	2,44	46,46		
Қашқадарё	1.60	41,16		
Бухоро	0,57	9,25		
Республика бўйича:	2,08	42,11		

ПАРТИЯ-ХЎЖАЛИК АКТИВИНИНГ ЙИҒИЛИШИ

УРГАНЧ, 29 сентябрь. (ЎзТАГ). Бугун бу ерда Хоразм области партия-хўжалик активининг йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилиш қатнашчилари пахтакор республикалар партия-хўжалик активининг КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев иштирокида ўтказилган йиғилиши қарорлари асосида пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотларини йиғиб-териб олиш ва тайёрлаш юзасидан зиммадаги социалистик мажбуриятларнинг бажарилишини тезлаштириш тўғрисидаги масалани муҳокама қилдилар. Хоразм область партия комитетининг биринчи секретари М. Худойберганов шу масала юзасидан доклад қилди.

Актив йиғилиши область партия комитети иккинчи секретари И. П. Дрижакнинг область колхоз ва совхозларида хутор системасини тугатиш ва капитал қурилишни тубдан яхшилаш борасида партия, совет ва хўжалик органларининг вазифалари тўғрисидаги докладини муҳокама этди.

Актив йиғилиши муҳокама этилган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилди.

Актив йиғилишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари П. Р. Қурбонов нутқ сўзлади.

ЮКСАК МУКОФОТЛАР ТОПШИРИЛДИ

НАМАНГАН, 29 сентябрь. (ЎзТАГ). Бугун бу ерда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. М. Матчонов Наманган область чорвадорларининг катта бир группасига СССР орден ва медалларини топширди. Улар Бутуниттифоқ социалистик мусобақасида эришган муваффақиятлари учун ва 1972—1973 йил қиш фаслида чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлашни кўпайтириш юзасидан олган мажбуриятларини бажариш соҳасида зўр ғайрат билан меҳнат қилганликлари учун ана шу юксак мукофотларни олишга сазовор бўлдилар.

Н. М. Матчонов орден ва медалларни топшириб, илғор чорвадорларни самимий табриклади ва беш йилликнинг ҳал қилувчи йилини туғаллашда янги меҳнат зафарларига эришувларини тилади.

Поп районидаги «Коммунизм» колхозининг сут соғувчиси А. Қурбонова, Ленин номли совхознинг бош зоотехниги С. Вольф ва бошқалар мукофотланганлар номидан гапириб, ўз меҳнатларига юксак баҳо берганликлари учун партия ва ҳукуматга самимий ташаккур изҳор қилдилар ва область чорвачилигини янада юксалтириш учун куч-ғайратимиз ва маҳоратимизни сарф қиламиз, деб ваъда бердилар.

ДОН ДАВЛАТГА

Республика областларида маккажўхори дони ва шоли тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 29 сентябрга бўлган МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — областлар; иккинчи стун — ўрилган маккажўхори (топшириққа нисбатан процент ҳисобида); учинчи стун — топширилган маккажўхори дони (топшириққа нисбатан процент ҳисобида); тўртинчи стун — ўрилган шоли (планга нисбатан процент ҳисобида); бешинчи стун — топширилган шоли (топшириқа нисбатан процент ҳисобида).

Тошкент	65,4	101,3	15,0	1,7
Сирдарё	64,3	100,1	5,8	1,7
Андижон	93,1	100,0	24,4	17,6
Сурхондарё	87,8	100,0	30,6	32,1
Фарғона	51.1	99,1	23,5	13,3
Наманган	70,8	93,3	31,6	22,9
Самарқанд	53,2	79,9	11,1	0,6
Бухоро	69,2	75,4	планда	белгиланмаган
Қашқадарё	77,8	58,5	планда	белгиланмаган
Хоразм	49,7	26,0	44,3	20,7
ҚҚ АССР	55,6	21,9	16,6	17,4
Республика бўйича:	66,6	79,9	20,2	14,7

А. Н. КОСИГИННИНГ ЮГОСЛАВИЯДА БЎЛИШИ

(Боши биринчи бетда).

САРАЕВО, 29 сентябрь. (**ТАСС махсус мухбирлари**). Босния ва Герцеговина Социалистик Республикасининг пойтахти Сараево шаҳри —Югославияда энг кўркам шаҳарлардан биридир. Шаҳарнинг кўпгина кварталлари беш аср мобайнида чет эл ҳукмронлигида бўлган Босния ва Герцеговинанинг мураккаб тарихини акс эттирувчи баайни очиқ ҳаводаги музейдан иборатдир.

А. Н. Косигин ва унинг ҳамроҳлари бугун шаҳарнинг эски қисмида бўлдилар, янги қурилишлар райони билан танишдилар.

А. Н. Косигин шаҳарни кўриб чиққач, «Энергоинвест» бирлашмасининг маъмурий марказига борди. Бу бирлашма жумладан Совет Иттифоқига нефть саноати ва қишлоқ хўжалигига аталган трансформатор подстанциялари, шунингдек бокситлар ва ўзининг бошқа хил маҳсулотларини юбориб туради. Совет Иттифоқи бултур имзоланган шартномага биноан гил заводи қуришда техникавий ёрдам кўрсатади, шу завод учун машина-ускуналар етказиб беради. «Энергоинвест» бунинг эвазига мамлакатимизга гил юборади.

А. Н. Косигин ва унинг ҳамроҳлари «Энергоинвест» составига кирувчи электр машина-ускуналари заводини бориб кўрдилар.

* * *

БРИОНИ, 29 сентябрь. (**ТАСС махсус мухбирлари**). Кеча ЮСФР Президенти, ЮКС раиси Иосип Броз Тито КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин шарафига зиёфат берди. Зиёфат самимий дўстона вазиятда ўтди. Зиёфатда А. Н. Косигиннинг ҳамроҳлари ҳозир бўлдилар.

И. Броз Тито ва А. Н. Косигин нутқлар сўзлашди.

И. Броз Тито А. Н. Косигинга мурожаат қилиб унинг визити Югославия билан Совет Иттифоқи ўртасидаги муносабатларни янада ривожлантириш учун жуда катта аҳамиятга эга, деди.

Ўтган давр мобайнида муносабатларимиз ғоятда муваффақиятли ривожланиб борди. бу муносабатлар юқорига кўтарилувчи чизиқдан борди, деди И. Броз Тито. Лекин бизда иқтисодий, маданий ва бошқа соҳаларда ҳамкорликни янада кенгайтириш учун ҳали кўп имкониятлар бор.

И. Броз Тито КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежневнинг Тошкентда сўзлаган нутқини юксак баҳолади. Совет Иттифоқида, деди у, блокларга қўшилмаган мамлакатлар империализмга қарши курашда шунингдек уларнинг социалистик мамлакатлар билан биргаликда шу кураш самарадорлигини оширишга эришишдаги куч-ғайратлари жаҳонда қандай роль ўйнаётганлигини тўла-тўкис тушунадилар.

Яхши муносабатларимиз, деди И. Броз Тито, икки томонлама ҳамкорликни янада ривожлантиришда катта аҳамиятга эга бўлиб қолмай, кўпчилик инсониятни тўлқинлантирувчи проблемаларни ҳал этишда барча прогрессив кучларни бирлаштириш учун ҳам муҳим омил бўлиб хизмат қилади.

А. Н. Косигин жавоб нутқида айтдики, Югославия меҳнаткашларининг янги ҳаёт қуришда, ЮСФР барча халқларининг жипслигини мустаҳкамлаш ишида эришган муваффақиятлари катта таассурот қолдиради.

Совет Иттифоқи билан Югославия ўзаро ҳар томонлама ҳамкорликни ривожлантиришни давом эттирмоқдалар, улар халқаро кескинликни юмшатиш учун, империалистик агрессия сиёсати ва бошқа халқларнинг ишларига аралашишга қарши, уларнинг озодлиги ва мустақиллиги учун курашда жаҳондаги барча прогрессив кучлар билан ўз куч-ғайратларини бирлаштирмоқдалар. Бу курашда социалистик система мамлакатлари ҳал қилувчи ролни эгаллайди. Бу мамлакатлар марксизм-ленинизмнинг бузилмас асосида жипсликлари ва бирликларини мустаҳкамламоқдалар, деди А. Н. Косигин. Социалистик мамлакатлар халқларининг дўстлигига путур етказа оладиган, уларнинг социалистик ва коммунистик қурилиш йўлида дадил олға ҳаракатларига ҳалақит бера оладиган куч йўқ.

БУГУН—МАШИНАСОЗЛАР КУНИ

ҚУДРАТЛИ САНОАТ

«Ташсельмаш» заводи архивидан қизиқ бир ҳужжатни бизга кўрсатишди. Жўнгина папкада юздан зиёд телеграмма. Улар республикамизнинг турли хўжаликларидан. Телеграммалар орасида ҳатто Тожикистон ва Туркманистондан юборилганлари ҳам бор. Уларнинг мазмуни бир хил. Қўлимизга бирини олиб ўқиймиз. Вобкент районининг собиқ «Қизил байроқ» колхозидан юборилган. **«Тошкент, кетмон-белкурак устахонасига! Баҳорги ишлар бошланди. Колхозимизга зудлик билан 10 та плуг, 200 та кетмон, 100 та белкурак юборишларингизни сўраймиз...»**

Кўксида комсомол нишони ярақлаб турган ёш ишчи йигит таажжубланиб мийиғида кулди.

— Қизиқ-а!?

— Таажжубланарли жойи йўқ, — тушунтирди корхонанинг Меҳнат Қизил Байроқ орденли кекса ишчиси Абдулла Тошпўлатов, — ёшлар эндиликда бунга ишонишмайди. Аслида ҳақ гап. Илгарилари шаҳар ва қишлоқларимизда саноатдан асар ҳам йўқ эди. Жойларда ибтидоий пахта заводлари, темирчилик устахоналари, сув тегирмонлари ва жувозхоналардан бўлак тилга оларли корхона қаерда эди, дейсиз. Ҳатто, тикиш-бичиш ишларида игна ва қайчи ҳам четдан сотиб олинарди.

Бундан 35-40 йиллар муқаддам ҳозирги «Ташсельмаш» заводининг ўрнида кетмон, белкурак, паншаха, ҳокандозлар ясаладиган устахона жойлашган эди. Кейинчалик устахона сал кенгайтирилиб, қишлоқ хўжалиги учун отга қўшиб ер ҳайдаладиган плуглар, ер тирнагичлар ва бошқа деҳқончилик қуроллари ясаладиган корхонага айлантирилди. Республикамиз «оқ олтин» ўлкаси бўлгани учун ҳам устахонамиз ишчилари зиммасига пахтакорларга мададкорлик қилиш вазифаси юкланди.

Партия ва ҳукуматимиз ғамхўрлиги билан устахонамиз қайта қурилиб машинасозлик заводига айлантирилди. Янги цех ва участкалар барпо этилди. Станоклар ўрнатилди. Ишлаб чиқариш жараёнлари яхшиланди. Ўша пайтларда «Турман вакуум» деб номланган дастлабки пахта териш машиналари Америкадан харид қилинганди. Бу машина ғўза қатор оралари бўйлаб жуда секинлик билан юрар, одамлар узун-узун шлангларни қийғос очилган чаноқларга тутиб, пахтани хўплатарди. Хўпланган пахталар тракторга ўрнатилган жамловчи бункерга келиб тушарди. 5-6 одам кун бўйи шу усулда пахта терарди. Лекин ишга на унум, на барака кирарди. Илғор теримчилар машинадан кўпроқ пахта териб қўйишарди. Кейинчалик келтирилган «Америкен Коттон Пикер» машинаси ҳам қўл келмади. Теримчилар киноя қилиб: «Машинангиздан бўз этагимиз афзал» дейишарди.

Нима қилиш керак? Қандай қилсак пахтакорларни йиғим-терим мавсумидаги машаққатлардан озод қиламиз? Ўзбекистон машинасоз конструкторлари, инженерлари туну-кун шу ҳақда бош қотиришди. Ниҳоят бу саволга 1937 йилда конструктор Леонид Моисеевич Розенблюм ўз ҳамкасблари билан жавоб топа олди. У биринчи бўлиб «ЧТЗ» тракторига тиркаб ишлатиладиган 32 вертикал шпинделли пахта териш барабанларини ишлаб чиқди. Кейинчалик, шу асосда «СХМ-47», «СХМ-48» машиналари яратилиб, уларнинг бир нечта юзтаси пахта далаларига чиқарилди.

Яқинда заводда яна бир қувончли янгилик юз берди. **Машинасоз конструкторларимиз жаҳонда энг унумли «ХН-3,6» маркали пахта териш машиналарини ишлаб чиқаришни йўлга қўйишди. Бу машиналарнинг ҳар бири қатор оралари 90 сантиметрдан қилиб олинган далаларда бирданига тўрт қаторнинг пахтасини териб, 300 теримчи ўрнини боса олади.**

Янги машинани пахтачилик учун машиналар ясаш ихтисослаштирилган бош конструкторлик бюросининг ходимлари завод коллективи билан ҳамдўстликда яратишган. Машина биринчи марта тўртала иш аппарати автомат тарзда ер-рельефига мослана олишига имкон берадиган қурилма билан таъминланган. Бу, машина механизмларининг бирор нарсага урилиб шикастланишига йўл қўймайди. Ҳайдовчининг меҳнатини енгиллаштиради.

Республикамиз машинасозлик саноатининг катта ютуғи ҳисобланган бундай қудратли машиналарни ишлаб чиқаришда завод йиғув цехи экспериментал участкасининг инженери Р. Миронова ва техник Н. Берлинов бошчилигидаги мутахассислар группаси ёрдам бермоқда. **Ҳозир «Ташсельмаш» заводида ишлаб чиқарилаётган пахта териш машинасининг 500 га яқин детали давлат «Сифат белгиси» аттестациясига тайёрланяпти.** Цехларда янги ҳисоблаш техникаси ўрнатилмоқда. Тайёрланаётган детал ва узелларнинг цехдан-цехга ҳаракатини ҳисоб-китоб қилиш ишлари автоматлаштирилаётир.

Ўзбекистон машинасозлик саноатининг ҳозирги юксак тараққий этганини кўз олдимизга келтирсак беихтиёр унинг ўтмиши ҳам гавдаланади. Бир вақтлар Англиядан «Фордзон» тракторлари сотиб олинган эди. Бу трактор ўз вақтида хўжаликларимизда катта воқеа бўлган эди. Уни деҳқонларимиз «пўлат от» деб аташарди. Ҳозирги кунга келиб бу тракторлар деҳқонларимиз хотирасидан кўтарилаётгани рост. «Фордзон»ларни биз фақат музейлардагина учрата оламиз, холос. **Тошкент трактор заводи**да «Т-28 Х4» маркали янги хил қишлоқ хўжалиги ишларига мўлжалланган мукаммал тракторлар ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Бу тракторлар ўзининг илгариги ўтмишдошларига нисбатан чаққон, универсал, бошқаришга қулай ва чидамлилиги билан ажралиб туради.

Ўзбекистон ва Ўрта Осиёдаги бошқа пахта экадиган республикаларнинг далаларида Тошкент трактор заводи тамғаси билан чиқарилаётган тракторларни ҳам кўплаб учратиш мумкин.

Тракторсозлар «Т-28Х4» басасида янада такомиллаштирилган «Т-60Х» маркали тор ва кенг пахта қатор ораларига мослаштирилган универсал тракторлар ишлаб чиқаришга киришди. Унинг ишчи аппарати ҳаво билан совутилиб, 60 от кучига эга. Завод конструкторлари бу тракторни янада кувватли қилиш учун унга ўзгартиш ва қўшимчалар киритишди. Шу асосда «Т-90Х» маркали 90 от кучига эга бўлган тракторлар ишлаб чиқарилмоқда.

— Корхонамиз биринчи бўлиб 1947 йилда «Ватер» деб аталган йигирувчи, «Банкаброш» деб номланган пиликлаш машиналарининг дастлабки нусхаларини ишлаб чиқарган эди, — деди корхона ветерани Файзи Эргашев. — Улар жуда оддий, иш унуми паст бўлса ҳамки, ўша пайтда, оғир шароитда ишчиларимизнинг эришган катта ютуғи эди.

Ҳозирчи? **Қўлга киритилаётган ғалабаларимизни, корхонамиз тараққиётида қўйилган катта одимларни бир сўз билан ифодалаш қийин. «Р-260», «РПТ-193», «Р-168-3», «Р-192-И» маркали пиликлаш машиналаридан тортиб то «ПК-100М», «ПКЛ-100», «ПК-100М-1», «ПК-100-69» сингари мураккаб қурилмали йирик йигирув-пишитув машиналаригача тайёрлаш муваффақиятли ўзлаштирилди. «ПК-100—С2» машинамиз Варна халқаро кўргазмасининг мукофотини олди.**

Машиналаримизни энди жаҳон тўкимачилари ёқтириб сотиб олмоқда.

Илгарилари «Ватер», «Банкаброш»лардан бир ойда атиги 6-8 та йиғилса, ҳозир 200 дан зиёд йирик машиналар ишлаб чиқариляпти.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Леонид Ильич Брежнев республикамизга ташриф буюриб, Совет Иттифоқи пахтакор республикалари партия-хўжалик активи йиғилишида сўзлаган нутқи ҳамда республикамиз байроғига Халқлар дўстлиги орденини тақиб қўйганлиги биз машинасозларни янада баракали меҳнат қилишга илҳомлантириб юборди. Корхонамизда турли миллат фарзандлари ака-ука, ота-ўғил, опа-сингиллардек аҳил ва иноқ меҳнат қилаётганлиги билан ва эришаётган ютуқлари билан ҳар қанча фахрлансак арзийди. Бизнинг асосий мақсадимиз тўққизинчи беш йиллик планини ошириб бажаришга, маҳсулотларимиз сифатини янада яхшилашга, меҳнат унумдорлигини оширишга, коллективимиз ўртасида меҳнат интизомини янада мустаҳкамлашга қаратилган.

Машинасозларимиз эришаётган катта ғалабалар билан қувонмасдан бўладими? Республикамизда тайёрланаётган машина ва ускуналар 20 дан зиёд чет эл мамлакатларига экспорт қилинмоқда. Тошкент, Андижон, Самарқанд, Қўқон, Наманган, Фарғона ва Чирчиқ каби шаҳарларимизда кенг илдиз отган машинасозлик саноати корхоналаримиз сони 50 дан ошади.

Конструкторларимиз, яқинда «ЗДВМ» маркали янги хил валикли жин машинаси яратишди. Бу жин машинаси ингичка толали пахтани сифатли тозалашга мўлжалланган бўлиб, юксак меҳнат унумдорлигига эга. Пахтага биринчи ишлов берувчи янги хил поток линиялар ҳам жорий этилмоқда. «Ўзбекхлопкомаш», «Электромаш» Чирчиқдаги трансформатор ва «Ўзбексельмаш» заводларининг эришаётган ғалабалари айниқса қувончли бўлмоқда.

Маҳсулот сифатини ва турини оширишда **Андижон «Электродвигатель», «Чирчиксельмаш», «Ташхимсельмаш»**, Тошкент **«Агрегат», «Компрессор», «Подъёмник»** заводлари ишчи ва хизматчилари айниқса катта тадбирларни амалга оширишаётир. Машинасозларимиз республика машинасозлик саноатини янада тараққий эттириш учун жон куйдириб ишлаётирлар. Кўплаб рационализаторлик ва ихтирочилик таклифларини киритиб, ишлаб чиқаришга жорий этмоқдалар. **Ҳа, мамлакатимиз машинасозлик саноати Европада биринчи, жаҳонда иккинчи ўринни эгаллаб турган экан,** бу улкан ғалабада республикамиз қўли чадоқ ва ижодкор машинасоз ишчиларининг ҳам муносиб ҳиссаси бор.

Ҳ. ҚОДИРОВ,
Н. САЪДУЛЛАЕВ,
«Совет Ўзбекистони»нинг махсус мухбирлари.

ПЛАНЕТАМИЗДА

А. А. ГРОМИКО ГЭС ХОЛЛ БИЛАН УЧРАШДИ

НЬЮ-ЙОРК, 28 сентябрь. (ТАСС). Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг XXVIII сессияси иши муносабати билан бу ерга келган КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико АҚШ Коммунистик партиясининг Бош секретари Гэс Холл билан учрашди.

А. А. Громиконинг Гэс Холл билан учрашуви ўртоқларча самимий вазиятда ўтди. Суҳбатда КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, СССРнинг АҚШдаги элчиси А. Ф. Добрынин қатнашди.

ОҚ УЙДА УЧРАШУВ

ВАШИНГТОН, 28 сентябрь. (ТАСС). Бугун Оқ уйда АҚШ президенти Р. Никсон билан СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико учрашди.

Учрашув вақтида Совет — Америка муносабатларига доир масалалар хусусида, шунингдек ҳар икки томонни қизиқтираётган кўпгина халқаро проблемалар юзасидан фикрлашиб олинди.

Суҳбатда АҚШ давлат секретари, Президентнинг миллий хавфсизлик масалалари билан шуғулланувчи ёрдамчиси Г. Киссинжер ва СССРнинг АҚШдаги элчиси А. Ф. Добрынин қатнашди.

Эркин ва дўстона вазиятда ўтган суҳбат чоғида рўй-рост гаплашиб олинди.

АҚШга қилган сафаридан қайтиб келди

ИСЛОМОБОД, 28 сентябрь. (ТАСС). Покистон бош министри З. А. Бхутто АҚШга қилган 10 кунлик сафаридан кейин Исломободга қайтиб келди. У аэропортда сўзлаган нутқида АҚШ Президенти Р. Никсон билан олиб борилган музокаралар чоғида жаҳондаги жумладан Жанубий Осиё кичик китъасидаги аҳвол муҳокама қилинганлигини айтди.

Бош министр Покистон Совет Иттифоқи билан ва бошқа мамлакатлар билан яхши муносабатда эканлигини таъкидлаб ўтди.

Китве-Нкана шаҳри Замбия Республикасининг иқтисодий маркази ҳисобланади. Мамлакатнинг йирик мис эритиш заводлари, жуда кўп компанияларнинг идоралари шу ерда жойлашган. Суратда: «Каунда сквер» майдони.

В. Кузнецов фотоси. (ТАСС).

ЧИЛИДА ҚАМАШ ВА ОТИШЛАР

НЬЮ-ЙОРК, 28 сентябрь. (ТАСС). Чилида Халқ бирлиги раҳбарлари ва активлари, тараққийпарвар эътиқодлари билан ном чиқарган кишилар қамоққа олинмоқда. Сантьягодан хабар берилишича, исёнчилар халқ бирлигининг масъул арбобларидан 15 кишининг боши учун, шу жумладан, Компартия бош секретари Луис Корвалан билан Социалистик партия бош секретари Карлос Альтамирано боши учун катта пул мукофоти тайинлаганлар. «Уларни тутиб олишга ёрдам берувчи маълумотни билдирган» кишиларга, дейилади эълонда, 500 минг эскудо пул берилади. Хунтанинг «қора рўйхати»га тушган кишиларнинг суратлари вақти-вақти билан телевидение орқали кўрсатилиб турибди ва матбуотда босиб турилибди.

Сантьягода ва мамлакатнинг бошқа шаҳарларида тинтувлар давом этмоқда, деб хабар беради Ассошиэйтед Пресс агентлиги, қамоққа олинган янги-янги гуруҳлар Амалаки қамоқларини, шу жумладан пойтахт стадионини тўлдириб бормоқда. Қамоққа олинганларнинг бир қисми «Писакуа» қамоқ лагерига олиб ўтила бошлади.

Қирқинчи йилларда коммунистларни жазолаш учун шу лагердан фойдаланилган, кейинчалик ташлаб қўйилган эди. Хунта кейинги кунлар ўз буйруғига асосан бир неча «экстремистлар» отилганлигини эълон қилди. Улар орасида Талька вилоятининг губернатори Херман Кастро Рохас бор. Хунта прогрессив партиялар ва Чили меҳнаткашлари бирлашган марказини тақиқлагач умуман барча сиёсий ташкилотлар тарқатиб юборилганлигини эълон қилди.

ПАРИЖ, 28 сентябрь. (ТАСС). Франс Пресс Агентлигининг мухбири мамлакатнинг катталиги жиҳатидан учинчи шаҳри Консепсьондаги аҳвол тўғрисида берган репортажида маълум қиладики, исён ташкилотчилари Халқ бирлиги маҳаллий раҳбарлари ва активларининг рўйхатини олдиндан тузиб қўйиб, тўнтариш дастлабки соатларидаёқ уларнинг кўпчилигини қўлга олганлар. Айни маҳалда энг актив ишчилар ҳам қамоққа олинган. Неча юзлаб кишилар Кирикини оролидаги қамоқ лагерига юборилган.

Шаҳарда ўқувчилари ва муаллимлари Сальвадор Альенде ҳукуматини қўллаб-қувватлаган уч коллеж ёпиб қўйилган. Шу коллежларни битириб чиққанларнинг дипломлари яроқсиз деб эълон қилинган.

Шаҳар кўчаларида қамоққа олинганларни ортган ҳарбий автомашиналарни тез-тез кўриб туриш мумкин. Машина кузовларида солдатлар ўқталган автоматлар остида пастга қараб ётган ёки икки қўли билан гарданини тутган маҳбуслар кўринади. «Бундай манзара Чилида шимолдан то жанубгача типик бир ҳол бўлиб қолган»,— деб ёзади репортаж автори.

Ж. ПОМПИДУНИНГ МАТБУОТ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

ПАРИЖ, 28 сентябрь. (ТАСС). Франция Республикасининг президенти Ж. Помпиду бугун Елисей саройида анъанавий кузги матбуот конференцияси ўтказди. Президент Франциянинг халқаро аҳволига ва ташқи сиёсатига тааллуқли бир қанча саволларга жавоб берди, шунингдек мамлакатнинг баъзи ички сиёсий ва иқтисодий проблемаларига тўхталиб ўтди.

Ж. Помпиду, кейинги тўрт ой ичида КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежнев билан ҳамда бир қанча бошқа мамлакатларнинг давлат арбоблари билан учрашганлигини эслатиб ўтди.

Биз, деди президент, кескинликни юмшатиш ҳамда Ғарбий Европа билан Шарқий Европа ўртасида, айниқса, Франция билан Совет Иттифоқи ўртасида иноқлик ўрнатиш сиёсати давом эттирилиши лозим, деб ҳануз ҳисобламоқдамиз. Ж. Помпиду, «бундай иноқликнинг ривожлантирилиши Европанинг муштарак манфаатларига, Совет Иттифоқи билан Франциянинг муштарак манфаатларига, тинчликнинг муштарак манфаатларига мос бўлиб тушади», деб қатъий ишонч билдирди. Сўнгра у уқтириб айтдики, Франция «кескинликни юмшатиш, Шарқий Европа билан, хусусан Совет Иттифоқи билан иноқ бўлиш ва ҳамкорлик қилиш сиёсатига генерал Де Голь бошлаб берган ҳамда кейинги вақтларда юксак доирада вақти-вақти билан ўтказилаётган учрашувларда ривожлантирилаётган тарзда содиқ бўлиб қолади». Биз бу сиёсатга ғоят содиқмиз, деди Ж. Помпиду.

Президент Совет Иттифоқи билан АҚШ ўртасидаги муносабатлар ривожланиб бораётганлигидан ва бу нарса кескинликни юмшатишга ҳамда тинчликни мустаҳкамлашга хизмат қилаётганлигидан мамнун эканлигини айтди.

Ж. Помпиду Умумий бозорга аъзо бўлган мамлакатлар ўртасидаги муносабатларга, шунингдек Ғарбий Европа мамлакатлари билан Қўшма Штатлар ўртасидаги келишмовчиликларга кўп эътибор берди. Президент ўзининг яқинда Хитой Халқ Республикасига қилган визитига қисқача тўхталиб ўтди.

У Ғарбнинг валюта-молия системаси «сурункалик танглик ҳолатида» турибди деди ва халқаро валюта фондининг Найробида ўтказилаётган сессиясида валюта системасини ислоҳ қилиш масаласида бир фикрга келинмаганлигини кўрсатиб ўтди.

Ж. Помпиду 1976 йилда тугайдиган муддатим охирига етмагунча истеъфо бериб ўз вазифамни ташлаб кетиш ниятим йўқ, деди.

Ж. Помпиду Франциянинг иқтисодий аҳволи ҳақида гапириб инфляция проблемаси жиддий эканлигини айтди ва шу проблемага тўхталиб ўтди. Францияда деди у, нархларнинг ўсиш суръати безовта қиладиган даражага етди.

ХЕЛЬВАНДА ТАНТАНАЛАР

ҚОҲИРА, 28 сентябрь. (ТАСС). Миср оғир саноатининг энг катта маркази бўлган Хельванда катта байрам. Кокс-химия комбинатида иккинчи кокс батареяси ишга туширилди. Янги батарея Совет Иттифоқининг актив техникавий ва иқтисодий ёрдами билан қурилди. Бу ишда миср ва совет инженерлари, техниклари ва ишчилари жуда яхши ҳамкорлик қилдилар.

Янги кокс батареяси бир йилда 300 минг тоннадан кўпроқ кокс тайёрлаб бера олади. У Хельвач металлургия комбинатининг юксак каллорияга бўлган эҳтиёжини тўла равишда таъминлайди.

Кокс батареяси тантанали равишда ишга туширилганидан кейин комбинатда оммавий митинг ўтказилди. Миср Араб Республикасининг саноат министри И. С. Муҳаммадайни кокс химия комбинати ишчиларини мамлакат президенти Анвар Садат номидан табриклади. У янги батареянинг мамлакат металлургия саноати учун катта аҳамияти борлигини айтди, миср ва совет мутахассисларининг меҳнатига юксак баҳо берди. Министр Миср Араб Республикаси билан Совет Иттифоқи ўртасидаги самарали ҳамкорлик миср экономикасини ривожлантиришнинг муҳим омили эканлигини уқтириб ўтди.

ЁШ РЕСПУБЛИКА БИНОКОРЛАРИНИНГ МУВАФФАҚИЯТЛАРИ

ДАККА, 28 сентябрь. (ТАСС). Бхайраб районида катта Мегхна дарёси устидаги темирйўл кўпригги орқали ҳаракат икки йилдан сўнг яна бошланди. Бу кўприкни 1971 йилда Покистон қўшинлари чекинаётган вақтда портлатган эдилар. Бангладешда бир километр узунликдаги шу иккинчи катта кўприк республиканинг экономикаси учун муҳим аҳамиятга эга — Читагонг «денгиз дарвозаси»дан Бангладеш пойтахтига ва мамлакатнинг ичкарисига олиб борадиган асосий транспорт йўли шу кўприк орқали ўтади. Кўприк устидан қатновлар бошланиши 1971 йилда бузиб ташланган барча 300 та темирйўл кўприкларининг батамом тикланганлигини билдиради.

СЕЛЕКЦИЯЧИ СЕКРЕТАРЬ

Дефолиация қилинган майдонлардаги ғўзаларнинг барглари тушиб, чаман-чаман бўлиб очилган «оқ олтин» кўзни қамаштиради. Ҳаммаёқни ларзага солиб машиналар пахтазор кезади. Пешанасини чўрт боғлаган механизаторнинг кучли қўллари агрегатни равон суздирмоқда. Ана карта чеккасида турган тележкалар терилган пахталарни пешма-пеш ташиб турибди.

Кичик майдонларда теримчиларнинг айтаётган лапарлари олис-олисларга таралади. Уларнинг қўллари гоҳ чаноққа ва гоҳ этакка тез-тез бориб келади. Бу пахтазор юлдузлари ҳам хирмонга арзигулик барака киритишяпти. Шундай пайтларда дала кезсангиз, механизатору теримчиларнинг меҳнатини кўрсангиз завқингиз келади.

Яхлит картадаги ғўзалар шунчалар очилганки, бамисоли қор ёққанга ўхшайди. Майдоннинг ўртасида гоҳ туриб, гоҳ ўтириб нималарнидир текшираётган икки киши кўринди. Улар томон йўл олдик. Биз улардан бирини дарров танидик. Худойберган Раҳимов — Гурлан район партия комитетининг биринчи секретари. Умрини пахтачиликка бағишлаган бу киши ҳақиқий деҳқон. Пахтакорларнинг яқин маслаҳатгўйи. Қайси колхоз ёки совхозга бормасин одати бўйича пахта майдонини бир айланиб чиқади, экинларни кўздан кечиради. Қилиниши керак бўлган галдаги ишларни хўжалик раҳбарларига уқтиради. Шу туфайли районда пахта ҳосилдорлиги кескин ўсиб бормоқда.

Райкомда иш кам дейсизми? Буларни ҳам ўз вақтида бажариб улгуради. Эрта туриб кеч ётади. Мана меҳнат фаолиятининг ўттиз йилдан ортиғини деҳқончиликка бағишлаб келаётир. У пахтанинг эрта пишар навларини етиштириш юзасидан тажрибали мутахассислар билан тез-тез фикр-мулоҳазалар алмашиб туради. Шу туфайли ҳам 108-Ф уруғидан танлаб, янги нав пахта навини яратди.

Уларнинг иккинчиси билан танишамиз. Матёқуб Бобожонов — тажрибали пахтакор. Умрининг ярмидан кўпини шу соҳага бағишлаганлардан. Гурланлик бу киши Тошкентда олий ўқув юртини тамомлаганидан кейин олган билимларини райондаги Ленин номли колхоз далаларида синовдан ўтказди. Хўжалик учун фойда келтирувчи ишларни амалга оширди. Ўзининг тажрибаларини бошқаларга қунт билан ўргатди.

— Бу майдон 8 гектар, — дейди Матёқуб ака, — унинг кўпроқ қисмида «Гурлан 0,10» тезпишар нави, қолганида эса 0,343 сорти етиштирилмоқда. Бизлар тажрибадан ўтказаётган бу уруғ навлари ўзининг тезпишарлиги билан ҳам диққатга сазовордир. 0,343 навининг кўсаклари бўлиқ ва йирик бўлади ва ҳар чаноқдан олинадиган пахтанинг вазни 6,5 грамм келади. 108-Ф уруғи асосида яратилган бу навнинг пахтаси 130 кунда пишиб етилади.

Ўтган йили Хоразм деҳқонлари табиат қийинчиликларига дуч келдилар ва шундай оғир шароитда ҳам берган сўзларининг устидан чиқиб, давлат планини муваффақият билан бажардилар.

— Шундай қийинчиликларга анча йиллардан бери дуч келинмасди, — дея сўзини давом эттирди селекционер — ўтган йили тажриба участкамиздаги навларимизнинг ҳар гектаридан 48,2 центнердан хирмон кўтардик, бу йил эса кун жуда иссиқ келди, ғўзалар яхши ўсди, шоналар гулга, гуллар эса бўлиқ кўсакларга айланиб, пахта тез очилди. Майдонимиздаги экиннинг ривожи дуруст, мўл ҳосил етиштирилди. Ана шуни ҳисобга олиб янги нав пахта майдонининг ҳар гектаридан 50 центнердан хирмон кўзламоқдамиз.

Селекциячилар етиштирган янги 0,10 ва 0,343 нав уруғи анча кўпайди, улар бу йилги чигитни давлат комиссиясига топшириш тараддудини кўришмоқда. Давлат ва халқ манфаатларини кўзлаб иш олиб боришаётган жонкуяр деҳқон-селекционерларнинг ишларига ривож тилаймиз.

Ф. ЗОҲИДОВ,
Т. УНАБОЕВ,
«Совет Ўзбекистони»нинг махсус мухбирлари.

СОҲИБКОРЛАР МАСКАНИ

АКАДЕМИК Р. Р. ШРЕДЕР НОМИДАГИ ЛЕНИН ОРДЕНЛИ БОҒДОРЧИЛИК, УЗУМЧИЛИК ВА ВИНОЧИЛИК ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ ТАШКИЛ ТОПГАНИГА 75 ЙИЛ ТЎЛДИ.

СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1971—1975 йилларга мўлжалланган плани юзасидан КПСС XXIV съезди Директиваларида қишлоқ хўжалик маҳсулотларини янада кўпайтириш халқ моддий фаровонлигини оширишнинг муҳим асоси эканлиги алоҳида қайд қилиб ўтилган. Жумладан, Ўзбекистон мевачилик колхоз ва совхозлари, илмий муассасалари олдида мева ва узум етиштиришни муттасил кўпайтириш, шаҳар ва қишлоқ аҳолисини бу маҳсулотларга бўлган эҳтиёжини тўла қондириш, консерва ва виночилик саноатининг мустаҳкам хом ашё базасини яратишдек муҳим вазифа турибди.

Бу вазифалар Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети республика Министрлар Советининг боғдорчилик ва узумчиликни янада ривожлантириш ҳақида қабул қилган қарорларида ўзининг тўла ифодасини топган.

Институтимиз 1947 йилда Туркистон қишлоқ хўжалик тажриба станцияси базасида (у 1898 йилда ер ишлари департаменти томонидан ташкил этилган Ўрта Осиёдаги кўҳна қишлоқ хўжалик илмий муассасаси ҳисобланади) қайта ташкил этилган.

Туркистон тажриба станцияси дастлабки вақтларда фақат боғдорчилик ва узумчилик билангина эмас, балки пахтачилик, сабзавотчилик, луб экинлари, шоли ва озуқа экинлари бўйича ҳам иш олиб борди. Тажриба станцияси ниҳоятда мўъжаз эди. Унинг ер майдони атиги 16 гектарни ташкил этиб, унда фақат олти илмий ходим ишларди. Бундай чекланган шароитда йирик, муаммоли масалаларни ҳал қилиш мумкин эмасди.

Совет ҳокимияти йилларида бу кичик база йирик илмий-тадқиқот марказига айланди. Эндиликда қишлоқ хўжалигининг турли соҳалари бўйича йирик мутахассис бўлган олимларнинг аксарияти ўз фаолиятини дастлаб шу ерда бошлашган.

1947 йилда партия ва ҳукуматимизнинг қарори билан мевачилик илмий-тадқиқот институтига, 1956 йилда эса Р. Р. Шредер номидаги боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-текшириш институтига айлантирилган бу илмий даргоҳ Ўрта Осиёда қишлоқ хўжалиги фанлари бўйича йирик илмий-тадқиқот ишларнинг маркази ва бошловчиси бўлиб қолди. Республикамиздаги боғдорчилик, узумчилик, субтропик ва ёнғоқли экинлар етиштириш, виночилик билан шуғулланадиган барча илмий муассасалар институт ихтиёрига берилди. Бу эса унинг ривожидаги муҳим давр бўлиб, ягона, йирик илмий марказ қарор топишига ёрдам берди. Илмий-тадқиқот ишларида асосий эътиборни боғдорчилик, узумчилик ва виночиликни ривожлантиришга қаратиш имкониятини яратди. Илмий-текшириш институтининг йирик илмий комбинат ёки илмий бирлашма деб айтиш мумкин. Чунки, унинг составида 26 та илмий, ишлаб чиқариш ва ўқув муассасаси бор.

1969 йилдан бери боғбонлар ва соҳибкорлар тайёрловчи бир йиллик мактаб муваффақиятли ишлаб турибди. Ҳар йили уни 150 тингловчи тамомлайди. 1966 йилда мева-сабзавот совхоз-техникуми ташкил этилди. Унинг мева-сабзавотчилик, кўкаламзорлаштириш ва ўрмон хўжалиги, механизация бўлимларида 700 студент таълим олмоқда. Улар орасида Ўрта Осиё республикаларидан келган тингловчи ва студентлар ҳам бор. Мактаб ва техникумнинг ўқув ишлаб чиқариш базаси институтнинг экспериментал хўжалиги ва лабораториялари ҳисобланиб, ўқув-тарбия ишларида етакчи олимларимиз қатнашмоқдалар.

Хорижий мамлакатлар билан уруғ ва кўчатлар алмашишни мунтазам олиб бориш вазифасини бажарадиган карантин кўчатзори ҳам мавжуд.

1969 йилда ташкил этилган Давлат конструкторлик бюросининг боғдорчилик ва узумчилик бўйича машиналар яратиш билан шуғулланувчи 200 кишини бирлаштирган филиали самарали иш олиб бормоқда. Унинг вазифаси Ўрта Осиё республикаларининг шароитига мос келадиган боғдорчилик ва узумчилик машиналарини яратишдан иборат. Келгуси йилдан бошлаб мазкур филиал заводида маҳсулотлар серияли ишлаб чиқариш йўлга қўйилади.

Илмий-текшириш институтимиз илмий-тадқиқот ишларини ишлаб чиқариш билан узвий боғлаб олиб борувчи йирик илмий муассаса, соҳибкорлар ва боғбонлар маскани эканлигини ҳисобга олиб, фан билан ишлаб чиқаришнинг ҳамкорлигига катта эътибор бермоқда.

Институт илмий-тадқиқот ишларининг ягона комплекси боғдорчилик, узумчилик хўжаликларида кўчат ўтказиш, маҳсулот етиштиришдан тортиб, то уни техникавий йўл билан қайта ишлашгача бўлган жараённи ўз ичига олади. Бу мавзу институтнинг 36 бўлими, лабораторияси, марказий база секторларида, унинг филиалларида ва тажриба станцияларида олиб борилмоқда.

Институтимизда биринчи маротаба республиканинг турли зоналари тупроқ-иқлим шароитини ҳисобга олиб, боғдорчилик ва узумчиликни табақалаштирилган агротехникаси боғдорчилик ва узумчиликни ривожлантиришнинг асоси қилиб олинди. Бунинг қўлланиши мева ва узумларнинг ҳосилини икки-уч маротаба оширади ва республика миқёсида гектаридан олинадиган ўртача ҳосилни 150-200 центнерга етказиш имконини беради.

1975—1980 йиллар мобайнида республика зоналари бўйича боғдорчилик ва узумчиликни ривожлантириш, жойлаштириш ва ихтисослаштиришнинг бош схемаси, бу тармоқларнинг кўп йилга мўлжалланган прогнози тайёрланди. Ихтисослаштирилган боғдорчилик-узумчилик хўжаликларининг муқобил ишлаб чиқариш структурасининг тавсияси ҳам ишлаб чиқилди. Институтда 55 хил мевали ўсимлик ва узумнинг янги нави яратилди. Булар совуққа, шўрга чидамли ва серҳосил навлардир. Бу навлар ихтисослаштирилган хўжаликларнинг 35 минг гектар майдонига экилди. Илмий ходимларимиздан 48 киши яратган янги навлари учун авторлик гувоҳномасини олди.

Узумнинг йирик ва серҳосил данаксиз навини яратиш методи селекциясининг асоси ишлаб чиқилди. Шунингдек, республикамиз учун янгилик бўлган хурмо, пекан, фундук, лавра, шакарқамиш навлари ҳам яратилди.

Бундан бир неча йил муқаддам узумнинг фақат саккиз хили бор эди. Эндиликда 1250 хили мавжуд. Олманинг «Тошкент ренети», «Меҳмоний», ўрикнинг «Самарқанд», «Навоий», шафтолининг «Фарҳод», «Ширин», нокнинг «Тошкент», «Қалдирғоч», «Совға», «Раъно» навларининг, нон беҳисининг довруғи ҳатто республикамиздан ташқарида ҳам маълум. **Институтимизда мевали дарахтлар ва узумнинг бой коллекцияси ташкил этилган. Шуни айтиш кифояки, олманинг 570, нокнинг 181, беҳининг 41, олчанинг 52, гилоснинг 188, олхўрининг 194, ўрикнинг 260, шафтолининг 295, ёнғоқли меваларнинг 75, анорнинг 82, анжирнинг 39, хурмонинг 37, унобининг 8, цитрус ўсимликларининг 8, гулманзарали ўсимликларнинг 500 нави мавжуд.**

Уруғсиз узумларнинг ҳосилини кўпайтириш мақсадида гиббереллин моддаси қўлланилмоқда. У ўсимлик мевасини йирик қилиши билан бирга ҳосилдорликни 70-100 процентга кўпайтиради. Ҳар гектар ердан олинадиган даромадни икки марта оширади:

Ўсимлик зараркунандаларига қарши курашнинг ҳам илғор методлари ишлаб чиқилди. Шулардан бири — мевали дарахтлар ва узумларга дориларни пуркаш ва уларнинг пўстлоқларини заҳарлаш усулидир. Бу метод зараркунандаларга қарши заҳарли химикатлар ишлатишни 40-45 процент камайтириш имконини беради. Бу усулдан ҳозир 20 минг гектардан зиёд майдонда муваффақиятли фойдаланилмоқда.

Институтимизда виночилик иши ҳам намунали йўлга қўйилган. 1972 йилда Болгарияда ўтказилган Халқаро конкурсда қатнашган виномизнинг уч туридан иккитасига олтин медаль берилганлиги ҳам фикримизнинг далилидир.

Оддий кичик бир станция сифатида иш бошлаган институтимиз ҳозир республикамизда боғдорчилик, узумчилик ва виночилик ишларини ривожлантиришда асосий марказ бўлиб қолди. Бундан бир неча йил аввал бир йилда 8 минг туп кўчат етиштирилган бўлса, эндиликда бу рақам 20 миллионга етди. Таркибида спирти кам бўлган дессерт виноси технологиясининг ишлаб чиқилишининг ўзиёқ виночиликда йилига 450 минг сўмлик спирт иқтисод қилиш имконини беради. **Институт томонидан ишлаб чиқаришга тавсия қилинган таклифларнинг бир йиллик ўртача иқтисодий самараси 3800 сўмни ташкил қилади.**

Институт ходимлари фақат илмий-тадқиқот ишлар олиб бориш билан чекланиб қолмай, колхоз ва совхозларда боғ, узумзорлар бунёд этишда ҳам яқиндан ёрдам бермоқдалар. Ўтган беш йил мобайнида уларнинг бевосита иштироки билан 7155 гектар майдонда боғ ва узумзор ташкил этилди.

Ҳозирги кунда институтимиз барча социалистик мамлакатлар ва ривожланаётган капиталистик мамлакатлар билан илмий алоқалар олиб бормоқда ва халқаро кўргазмаларда иштирок этмоқда. Институт Болгария, Югославия ва Италия олимлари билан ҳамкорликда узумчилик селекцияси ва агротехникаси, мевали ўсимликларни ўрганиш бўйича иш олиб бормоқда. Институт Бутуниттифоқ халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг ўттиз беш диплому, 12 та олтин медали ва турли халқаро кўргазма ва конкурсларнинг 24 олтин, кумуш ва бронза медалларини олган.

Институтнинг халқ хўжалигини ривожлантиришга, боғдорчилик, узумчилик равнақига қўшган самарали хизматини юксак тақдирлаб, партия ва ҳукуматимиз 1971 йилда Ленин ордени билан мукофотлади.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг пахтакор республикалар партия-хўжалик активи йиғилишида ва республикамизга Халқлар дўстлиги ордени топширилишига бағишланган тантанали мажлисда сўзлаган ёрқин ва оташин нутқи республикамиз меҳнаткашларини янгидан-янги меҳнат зафарларига чорлади.

Партия ва ҳукуматимизнинг оталарча қилаётган ғамхўрлигига амалий иш билан жавоб беришни ўзларининг шарафли бурчи деб билган институтимиз ходимлари бундан кейин ҳам самарали меҳнат қилаверадилар.

Маҳмуд МИРЗАЕВ,
Р. Р. Шредер номидаги Ленин орденли боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-тадқиқот институтининг директори, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

Суратда: институтнинг бир группа илмий ходимларидан: М. Собиров, С. Ягудина, О. Афанасьев, О. Удачина, Э. Эрматов, С. Шарипов.

И. Глауберзон фотоси.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Республикада боғдорчилик ва узумчиликни ривожлантириш соҳасида кўп йиллар самарали ишлаганлиги ва қилган хизматлари учун Р. Р. Шредер номидаги Ленин орденли боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-тадқиқот институти директорининг илмий ишлар бўйича ўринбосари Роман Георгиевич **Бороздинга** «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган экономист» фахрий унвонини берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми республикада боғдорчилик ва узумчиликни ривожлантиришдаги катта хизматлари учун Р. Р. Шредер номидаги Ленин орденли боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-тадқиқот институти виночилик филиалининг директори Турғун **Муҳамадхоновга** «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган инженер» фахрий унвонини берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми республикада боғбон кадрлар тайёрлаш соҳасидаги катта хизматлари учун Р. Р. Шредер номидаги Ленин орденли боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-тадқиқот институти боғбонлар мактабининг ўқитувчиси Руҳия Ғуломовна **Ғуломовага** «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ўқитувчи» фахрий унвонини берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми республикада боғдорчилик ва узумчиликни ривожлантириш соҳасидаги катта хизматлари учун Р. Р. Шредер номидаги Ленин орденли боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-тадқиқот институтининг Намангандаги таянч пункти мудири Михаил Демьянович **Барабашга**, Андижон область Избоскан мева кўчатзори совхози старший агрономи Тухриддин **Мамадалиевга**, ўсимликларни ҳимоя қилиш лабораториясининг мудири Василий Захарович **Пашченкога**, кўчатзор совхозлар бошқармасининг бошлиги Семен Тихонович **Руденкога**, Фарғона селекция мева-узум станцияси директори Убайдулла **Сайдалиевга**, Самарқанд филиали директорининг илмий ишлар бўйича ўринбосари Кирилл Владимирович **Смирновга** ва мевали экинлар секторининг мудири Сююма Иляветдиновна **Ягудинага** «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган агроном» фахрий унвонини берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми республикада боғдорчилик ва узумчиликни ривожлантириш соҳасида кўп йиллар самарали ишлаганлиги ҳамда қилган хизматлари учун **Р. Р. Шредер** номидаги Ленин орденли боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-тадқиқот институтининг бир группа ходимларини Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиқлари билан мукофотлади.

АЁЛЛАР

БИЗ БУГУНГИ КУНДА ЎЗБЕК ХОТИН-ҚИЗЛАРИ КОММУНИЗМ ҚУРИЛИШИДА АКТИВ ҚАТНАШАЁТГАНЛИКЛАРИНИ, УЛАР ОРАСИДАН ЎНЛАБ ВА ЮЗЛАБ МЕҲНАТ ҚАҲРАМОНЛАРИ, МУАЛЛИМЛАР, ВРАЧЛАР, КЎЗГА КЎРИНГАН ОЛИМЛАР ВА МАДАНИЯТ АРБОБЛАРИ ЕТИШИБ ЧИҚҚАНЛИГИНИ КАТТА МУВАФФАҚИЯТ ДЕБ, ҲАММАМИЗ ФАХРЛАНИБ ҚАЙД ҚИЛИБ ЎТАМИЗ.

Л. И. БРЕЖНЕВ.

ОЧЕРК

Бу аёл ҳақида кўп ёзилган. Аммо ҳар гал қайта учрашганимизда юрагининг қатидаги нур, ҳаётидаги янги-янги жасорат, коммунистга хос характерли фазилатлардан бири — ташаббус, ташкилотчилик санъати, инсонга муҳаббат — олмос қирраларидек кўз олдимизда жилоланаверади. У худди чароғон нур-шуъла сочган сингари одамларнинг кўнглини мунаввар қилиш, юрагида ўт ёқиш учун энаётганга ўхшайди.

Раҳима Исломова! Юрагининг бир толаси пахтамизга боғланган ҳар бир жон бу ном билан таниш. Шахмат доналарини бирор сипоҳисиз тасаввур қилиб бўлмаганидек, Самарқанднинг пахта усталарини ҳам Раҳимахон Исломовасиз тасаввур қилиб бўлмайди.

У пахтани ардоқлади. Одамларнинг бошини силади. Пахта деб ёнишлар, елиб-югуришлар, офатдан асраб қолишлар, пешана тер, кўз нури, уйқусиз тунлар унинг кўкрагини Олтин Юлдуз, қўшалоқ Ленин ордени, «Ҳурмат белгиси» орденлари билан безади, Раҳимахон опа одамларни севди. Колхозчиларнинг оғирини енгил қилди. Ҳа, меҳнатлари зое кетмади. Коммунистлар, деҳқонлар уни партиямизнинг шонли XXII, республика коммунистларининг XIII, XIV съездларига номзод қилиб кўрсатди. У икки чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутатлигига сайланди. Юзаки қараганда, Раҳимахон опа Исломованинг маорифга алоқаси йўқдек. Аммо ўзи раислик қилаётган колхозда замонавий мактаблар, болалар комбинатлари қурилишига бошчилик қилгани, маориф ишларини гуллатгани учун «Халқ маорифи аълочиси» деган унвонга ҳам сазовор бўлди.

Пахтанг йўли — бахтинг йўли, дейди халқимиз. Пахтанинг йўли — ойдин. Раҳимахон опа ўттиз йилдирки, далада. Пахтада суяги қотди. Обру қозонди. Каттақўрғондаги Крупская номли колхоз далаларида ҳам чаноқлар нишолдадай кўпириб тошиб турибди. 15 та терим агрегати лўппи-лўппи толаларни сипқормоқда. Сиз, қўлингиздаги бир пиёла сувни сипқора туриб, қайси булоқданлигини, ёки даста гулни ҳидлаб, қайси чамандан терилганлигини айтиб беролмайсиз. Крупскаяликларнинг ҳар гектаридан 35 центнердан, жами 5000 тонналик пахтаси Тянь-Шань тизмаларидек бўй чўзадиган 4 миллион 850 минг тонналик республика хирмонининг қайси қатламига жо бўлишини ҳам айтиб бериш қийин. Қайси қатламда жо бўлмасин, барибир, олмос қирраларидек, деҳқон толеидек товланиб туради.

«Совет пахтасини етиштирувчи асосий республика бўлган Ўзбекистоннинг ҳиссаси туфайли 1970 йилдаёқ жаҳонда биринчи ўринга чиқиб олдик» деган эди Леонид Ильич Брежнев.

Қуёшни зарраларисиз тасаввур қилиш қийин. Крупскаяликлар ҳам пахтамиз истиқболига қўшган ўз улушлари билан бахтиёрдирлар.

Пахтанинг йўли ойдин дедик. Бу ойдин йўлга чиққунга қадар озмунча машаққатли сўқмоқларни босиб ўтдикми? Дарҳақиқат, Раҳимахон опа Исломова тақдири, биографияси — республикамиз аёлларининг тақдирига кўп жиҳатдан ўхшаб кетади.

Осмон йироқ — ер қаттиқ. Раҳимахон Жабриевна Исломова, қўшиқларда куйланганидек, «бу дунёда бор бўлса бахти бутун, қоғоздан қозон қилай, гулдан ўтин» дейилган онларни ҳам кўрган, ҳам бошидан кечирганлардан.

Оилада битта нон саккизга бўлинарди. Раҳимахон сулувгина қизалоқ эди. Тўққиз ёшга тўлиб-тўлмасдан эшигига совчилар келди. Даҳшат. Кечагина латта қўғирчоқ кўтариб юрган дугоналарини ярим қоп, бир қоп тариқ — зоғора ун эвазига хотинликка беришарди. Раҳимахон қочди. Бидъатдан, хурофотдан қочди. Нурга интилди. Совет ҳокимиятининг фидойилари унинг қўлидан тутди, ўз бағрига олди. Биринчилар қатори комсомолга ўтди. Синфий душманлар томонидан активларнинг жонига қасд қилиниши, ўлдирилишлар, пахталарга ўт қўйишлар, қудуқларни, молларни, энг даҳшатлиси кишилар онгини заҳарлашга уринишлар... «Ҳой, беҳаё қиз! Ҳаётинг хавф остида, бу йўлдан қайт, номусулмон!» деб ёзилган имзосиз хатлар... Бу дўқ-таҳдидларнинг ҳеч бири уни йўлдан қайтаролмади. Аксинча, азмини қайради, матонатини метинга айлантирди. Митон райони комсомолларига етакчи, раҳнамолик қилди.

Тиниб-тинчимади аламзада рақиблари. Чалишди. Чалиб йиқитишди, аммо майиб қилишолмади. Яна оёққа турди, ўзини ўнглаб олиб яна жангга кириб кетди.

1946 ЙИЛ. Ғалабанинг биринчи йили. Фашизм устидан буюк ғалаба қозонган халқ елкасидаги оғир юкни ерга қўйиб, эркин нафас олаётган девкор азаматга ўхшарди. Бутун мамлакат қайта тикланарди.

Жамса оқсоқоллари Раҳимахонни раисликка кўрсатишганда залда яна ғала-ғовур бошланганди.

— Колхозимизни шоп мўйловли, оғзида қиличи борлар ҳам эплолмаган.

— Бу одамлар манаман деган раисларнинг ковушини тўғрилаб қўйган-у...

— Эркак бошимиз билан аёлнинг етагига юрамизми? Собиқ раис ёлғиз эмас экан, ҳамтовоқлари ҳам бор эдида. Лекин уларнинг қаноти синган эди, учса ҳам баланд кўтарила олмади. Ғала-ғовур тинди. Кўпчилик овоз беришди, Раҳимахон Исломова раисаликка сайланди.

«Меҳнат билан тарбияни уйғунлаштириш лозим» кўнгилдан ўтказди раиса. Колхозда олтмиш олти хўжалик, бор-йўғи ўттиз олти гектарга пахта экарди.

Бир меҳнат кунига бир сўм. Касса пучак. Ғалла йўқ, уруғлик йўқ. Дурустроқ бино йўқ. Техникаси олти жуфт ҳўкиз. 3 та от-арава. Чорваси, қорамолини бармоқ билан санаб чиқса бўларди. Колхоз ўтириб қолганди. Бир йилдан кейин трактор келди. Унинг ҳам кўзи ожиз, чироғи йўқ. Кечалари ер ҳайдаса, бир одам тракторнинг олдида фонарь ёқиб юриши керак.

Раиса диққат бўлиб, хуноби ошган кезларда колхоз доялари уни юпатишарди:

— Дадил бўл, қизим. Сени ёлғизлатиб қўймаймиз. Биз ҳам колхозни ўттизинчи йилларда уч жуфт ҳўкиз, беш жуфт эшак, еттита омоч ва бўйинтуруғ билан қабул қилганмиз. Ер 80 таноб эди. Саводхон йўқ. Ҳамма бармоқ босарди. Қаддимизни тиклаётганда уруш халақит берди-да.

Раҳима опага ана шу доялар қанот бўлишди, олисни мўлжалга олди, дадил парвозга кўтарилди. Ўша кезларда Усмон ота Юсупов Каттақўрғон сув омбори қурилишига келганини эшитди-ю, отини тушовлаб катта йўл ёқасида кутиб турди. Олисдан машина кўринди. Яқинлашди. Раҳимахон йўлни тўсиб чиқди. Машина тўхтади. Отанинг ўзи тушди.

— Нима дейсан, пионер, — кулимсираб сўради ота.

— Мен пионермасман, колхоз раисасиман.

— Оббо, она қизим-ей, Раҳима Исломоваман дегин.

— Мени танийсизми? —ҳайратланиб сўради Раҳимахон.

— Самарқанд музофотида биттаю-битта раиса бўласану, танимайманми. Ўтир машинага. Қани, кетдик. Ота колхоз идорасига кирди. Раҳиманинг сўзларини ён дафтарига ёзиб олди. Лолабой массиви қип-қизил чўл, кўкси ошланган теридай тақир. Қамиш пўпакларини шамол тентиратади.

— Сув дейсанми? Бир ойда сув чиқариб берамиз. 27 кунда сув оқизилди. Пахта майдони 103 гектарга кенгайди.

— Қизим, пахта зарур. Аммо одам боласи планни тўлдиришу, қоринни тўйгазиш учун яшамайди. Боғ-роғ қилиш керак. Ўша йилиёқ агрофонд ҳисобидан Усмон ота айтган боғлар яралди.

Халқнинг кайфи чоғ бўлди. 12 центнердан дон йиғиштириб олдилар. Деҳқоннинг омборига сичқон оралаб қолди. Уч йилда қарздан узилдилар. Ҳар звенога биттадан арава ажратилди. Колхоз ҳам, одамлар ҳам ўсди. 1949 йили колхоз ҳар гектар ердан 41 центнердан ҳосил олди.

Шаҳрихон РАҲМАТОВА звеноси 6 гектар ернинг ҳар гектаридан 76 центнердан ҳосил олгани учун колхозда биринчи бўлиб Социалистик Меҳнат Қаҳрамони деган юксак унвонга сазовор бўлди. Уч йил ВЛКСМ Марказий Комитетининг байроғини ушлаб турди. Орденга орден қўшилди. Ҳозир Шаҳрихон Раҳматова йирик бригаданинг бошлиғи. Унинг кўксида иккита Ленин ордени, иккита Меҳнат Қизил Байроқ ордени. Бутуниттифоқ халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг учта олтин медали — булар унинг босиб ўтган йўлини кўрсатиб турибди. Ўқиди. Ўрганди. Агроном бўлиб ишлади. Кейин қолоқ бригадага ўтказишларини сўраб ариза ёзди. Шаҳрихоннинг бригадаси ўтган йили 40 центнердан ҳосил олган эди. Бу йил 50 ни мўлжаллаб, колхозда карвонбошилик қиляпти.

Эрка НУРХОНОВА — Шаҳрихоннинг издоши. У эридан ёш қолди. Бир яшар етим қизалоғини тарбиялаб, вояга етказди. Фронтда ҳалок бўлган эри ўрнида қизига ҳам она, ҳам ота бўлди. Колхозда меҳнат қилиб қизини турмушга чиқарди. Невара кўрди. Олти гектар ернинг ҳар гектаридан 72 центнердан ҳосил олганлиги учун 1951 йилда Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвонига сазовор бўлди. Қўша-қўша орденлар кавалери.

Зулайҳо ҲАМИДОВА — республикада хизмат кўрсатган пахтакор. Ленин ордени, иккита Меҳнат Қизил Байроқ ордени кавалери. 1952 йилдан бери бригадага бошлиғи.

Сўнгги йилларда Жанғил Рашидова, Анвара Тошпўлатова, Пўлат Бухориев каби ўнлаб пахта усталари етишиб чиқди. Колхоздан 500 киши ҳукуматимизнинг орден ва медаллари билан мукофотланган...

— Очилбувалар қалай? — сўраймиз раисадан.

— Жуда зўр, — севиниб жавоб қайтаради Раҳимахон опа.

Эҳ-ҳе, бу хонадонни меҳнатга кўниктиргунча оз-мунча азият чекмади. Охирги суҳбатни эслайлик. Раиса опа Очилбува билан узоқ суҳбатлашди:

— Қизим, сенга бир ҳикоя айтиб берсам — деганди ўшанда Очилбува. — Қадимда замонанинг зайли, кўнгилнинг майли билан бир шоҳ уруғимиздаги қизга майл қипти. Никоҳлаб олибди. Бир кун десанг, шикордан қайтса, қиз уни кутиб олгани чиқмабди, ғазаб отига минган шоҳ бақирибди:

— Истаган нарсангни олу, саройимдан йўқол! — Шоҳ каравотда уйқуга кетибди. Бир вақт кўзини очса, аравада чайқалиб чўлда кетаётган эмиш.

— Нима гап?

— Сиз саройдан нимани хоҳласанг шуни ол, дедингиз. Мен сизни олиб чиқиб кетдим...

Қаловини топса қор ёнар экан. Очилбува хонадони колхозни севиб қолди. Уларнинг ўзига хос шароит яратилди. Даштга ўрганишган экан. Пахта эксак, даштга экамиз дейишди. 1300 литрлик қувур ётқизилиб, насос билан даштга сув чиқарилди.

— Яхши эсга солдингиз. Ўзим ҳам уларнинг ҳолидан бир хабар олиб келишим керак эди. — Раиса ҳассага суяниб қўзғалди. У ҳали ҳам нотоблиқдан бутунлай қутулганича йўқ. Врачлар кунига бир неча соат ишлашни маслаҳат беришган. Қаёқда дейсиз, дала-даштдан то ўзи хабар олмагунча, кўнгли жойига тушмайди.

Раҳимахон раислик қилаётган колхознинг деҳқонлари билан иноқ, кўпдан танишмиз. Ҳар гал Раҳимахон ҳақида, унинг шогирдлари ҳақида ўйларканмиз, қуйидаги сатрлар ёдга тушади:

«Социалистик жамиятда меҳнат ва тарбия бир-бирига қўшилади». Бу сўзларни Фридрих Энгельс айтган.

Назир САФАРОВ,
Анвар ЭШОНОВ,
Самарқанд область, Крупская номли колхоз.

БУХОРО ОБЛАСТИ. Қоракўл районидаги «Москва» колхозининг аъзолари 1975 гектар майдондаги пахтанинг 60 процентини машиналарда йиғиб-териб олиш ва ҳар гектаридан 35 центнердан хирмон кўтариш учун курашмоқдалар. Механик-ҳайдовчилар билан бирга илғор теримчилар ҳам катта хирмонга баракали улуш қўшишмоқда. Суратда: (чапдан) Хумор Жўраева билан Ойжамол Қурбоноваларнинг ҳар бири 180-200 килограммдан «оқ олтин» теришмоқда.

Б. Мўминов фотоси. (ЎзТАГ).

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»ГА ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИ:

Газетанинг 24 март сонида босилган «Қурилишдаги муаммолар» сарлавҳали мақола Суғориш тармоқлари Амударё ўзан бошқармаси, 14-кўприк қуриш отряди, қурилаётган Тахиатош гидроузели дирекцияси ва Қорақалпоғистон АССР Автомобиль йўллари қуриш ва улардан фойдаланиш министрлигида муҳокама қилинди. Келтирилган фактлар тўғри деб эътироф этилди. Мақолада қайд қилинган камчиликларни бартараф қилиш тадбирлари белгиланди ва амалга оширилмоқда.

Суғориш тармоқлари Амударё ўзан бошқармаси Тахиатош гидроузелини ишлатиш бошқармасини кадрлар билан таъминлади. 14-кўприк қуриш отряди Ленин номли каналда кўприк қурилишини бошлаб юборди. Автомобиль йўллари қуриш ва улардан фойдаланиш министрлиги Нукус — Тахиатош йўли трассасида тайёргарлик ишларини олиб боряпти. «Главстройиндустрия» шағал етказиб беряпти. Тошкентдаги 7-«Мостострой» тресты йиғма темир-бетон буюмлар билан қўшимча таъминлаш ҳақидаги ваъдасини бажарди.

СУРХОНДАРЁ ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИ:

Текшириш ўтказилганида редакцияга ёзилган хатда келтирилган фактлар тасдиқланди. Ҳақиқатан Термиз шаҳар колхоз бозорининг директори А. Қодиров ўзбошимчалик қилган, идорага тегишли кўмирни ўзлаштирган. Бозор ходими Я. Қаюмовга тегишли командировка пули ва Мелиқуловага тегишли иш ҳақи тўланди. А. Қодировдан ўзлаштирилган кўмирнинг пули ундирилди ва унга тегишли чора кўрилди.

САМАРҚАНД ШАҲАР ПАРТИЯ КОМИТЕТИ:

Шаҳардаги «Шарқ» колхозчилар уйи айрим ходимларининг қаллоблиги ҳақида редакция орқали олинган хат юзасидан шаҳар ижроия комитети ички ишлар бўлими текшириш ўтказди. Навбатчи администраторлар С. Мадалиев ва А. Содиқовлар колхозчилар уйига келган кишиларни алдаганликлари ҳамда уларнинг ҳақидан уриб қолганликлари тасдиқланди. Ҳозир уларнинг устидан тергов олиб борилапти.

ЯНА БИР КАНАЛ

ТЕРМИЗ.. (ЎзТАГ мухбири). Ўзбекистон жанубида қурила бошлаган Оққапчиғай канали 48 километрга чўзилиб кетади. Қўлбола дарё Сурхон-Шеробод даштининг шимоли-ғарбидаги асрлар давомида қақраб ётган йигирма беш минг гектардан кўпроқ ерни суғоради. Бу жойда пахтанинг ингичка толали навларини етиштирадиган янги база вужудга келтирилмоқда.

Канал қурувчилари икки ярим миллион куб метрдан зиёд тупроқ қазишлари лозим. Ишни тезлаштириш учун трассанинг учдан бир қисми портлатиш йўли билан қазилади. Каналнинг биринчи навбатини келгуси йил баҳорда тугаллаш кўзда тутилади.

ҚАШҚАДАРЕ. Суратда: Косон районидаги Муборак посёлкасининг бугунги қиёфаси. А. Покатилов фотоси, (ТАСС).

ПАБЛО НЕРУДА ХОТИРАСИ

ҲАМИША ҚАЛБИМИЗДА...

Чилидан жаҳонга таралган мудҳиш хабар миллион-миллион инсонларнинг қалбларини титратди: асримизнинг буюк шоири Пабло Неруда фожиали ҳалок бўлди.

Бу даҳшатли ҳалокатнинг тафсилоти ҳали маълум бўлмасданоқ ер юзидаги ақли расо кишиларнинг ҳаммаси табиий бир хулосага келдилар: худди Сальвадор Альенде каби Пабло Неруда ҳам ўз жанговар постида охирги нафасигача мардона турди ва фашизм касофати билан тенгсиз олишувда қаҳрамонларча жон берди.

Бинобарин, сўнгги кунларда Пабло Неруданинг аҳволи ҳақида Чилидан ташвишли хабарлар тарқалиб турди. Унинг ўз халқи ва бутун тараққийпарвар инсоният олдидаги буюк обрўсидан ўта чўчиган «хунта» генераллари шоирнинг уйини соқчилар билан ўраб, уни қамоқда сақлаганлар.

Бутун ҳаётини халқларнинг озодлиги, тинчлиги, бахт-саодати учун курашга бағишлаган, Чилида сўнгги вақтда содир бўлган ҳарбий тўнтариш азобларини тортаётган, айниқса дўсти ва сафдоши С. Альенде ҳалокатидан қаттиқ изтироб чекаётган П. Неруда қора реакцияга, фашизмга қарши жанговар қалами билан умрининг охирги дақиқасига қадар курашди. Мана, унинг ёзув столида қолган охирги варақ шеъри:

...Фрей билан Пиночет —
икки ҳамтовоқ
Чили тарихининг
қотилларидир.
Азоб-уқубатлар тошган бу
қирғоқ
Она уммонимиз соҳилларидир.
Сентябрь ёнгиндан кул ранг,
қондан — ол,
Зафар байроғимиз энди увада.
Жаҳаннам ўтида юрт топар
завол,
Алам-азоблардан диллар
ларзада.
Яна босқинчилар кўтардилар
бош,
Нью-Йорк бўрилари увлар
тинимсиз.
Чайқовда мансабу малайлик
талаш,
Тўнғизлар бозорга келтирган
мол — хирс.
Яна ишга тушди тош-
тегирмонлар,
Инсонлар вужудин эзиб,
янчишга.
Қитъани пуллайди қув
корчалонлар,
Жаллодлар шай турар найза
санчишга.
Ҳаво ҳам пулланар, нон ҳам
пулланар,
Қориндор қотиллар навақдан
чиқар,
Сонқа кўз беклар ҳам мағрур
турланар.
Қон-шароб чайқидан сармаст
ҳовлиқар...
Яна қон ва яна ёнғинлар...
Ҳайҳот,
Халқини бўғмоқдалар,
қийноқда ҳаёт...

Халқ шоири ўлим тўшагида жон талашиб ётар экан, Чили жаллодлари устидан ана шундай ҳукм чиқаради!

Пабло Неруда ҳаётининг сўнгги соатларигача Чили халқининг порлоқ келажаги учун, реакциянинг қора кучларига қарши кўкрагини қалқон қилиб курашди. Сальвадор Альенденинг халқ президенти қилиб сайланганига уч йил тўлиши муносабати билан ҳарбий тўнтаришдан ниҳояти бир ҳафта олдин, 4 сентябрда халққа қуйидаги сўзлар билан мурожаат қилган эди:

— Ватанимиз ёрдамга муҳтож. Тарихимизда ватанпарварлар билан душманлар биринчи марта тўқнашганлари йўқ. Республика худди шу тарзда туғилади. Душманлар бугунги кунда террор, ўлдиришлар ва очлик билан С. Альендени ағдармоқчилар. Ўртоқлар, ҳаммангиз ватан мудофаасига отланингиз, сотқинликка ва реакцияга қарши курашга, қаллоблик ва вайронагарчиликка қарши курашга отланингиз! Чили халқи билан, унинг бутун тарихи ва бўлажак революцияси билан, ватан билан биргамиз...

Бу даъват шоирнинг азиз нафасидан чиққан сўнгги сўзлар эди. Бу сўзлар Чили халқини ўзининг бахтли келажаги учун курашга отлантирмаслиги мумкин эмас.

Пабло Неруда бундан саккиз йил муқаддам, 1965 йилда рафиқаси Матильда билан бирга Ўзбекистонга келган эди. У Тошкент, Самарқанд ва Бухорода бўлди, янги социалистик ҳаётимизни кўриб қувонди, китобхонлар билан учрашувларда шеърлар ўқиди. Ўзбекистон КП Марказий Комитетидаги қабулда республикамиз саноати, қурилишлари, қишлоқ хўжалиги ва маданияти ҳақидаги батафсил ҳикояни мароқланиб тинглади ва бизнинг социалистик қурилишдаги тажрибамиз Чили халқи учун ибратли эканини таъкидлади. П. Неруданинг Сантьяго яқинидаги, океан қирғоғидаги ўз уйида «Бухоро» номи билан музей ташкил қилиш орзуси бор эди. Шоир шу музей учун ўзбек усталари ва ҳунармандлари ишлаган нодир буюмлардан ола кетган эди.

Шоир ҳалок бўлди. Унинг уйи ваҳшиёна титилди, вайрон этилди. Водопровод кранлари бузилиб, сув бостириб юборилди.

Аммо фашист жаллодлар, ваҳший қора кучлар Пабло Нерудани дафн қилиш учун шаҳар кўчаларига чиққан озодлик кучларининг йўлини тўса олмадилар, қабристонга йиғилган оломон Коммунистик партиялар гимни — «Интернационал»ни янгратганда исёнчилар бурчак-бурчакда писиб қалтираб турдилар...

Пабло Неруда эллик йил давомида баракали ижод қилган, ўнлаб қалин жилдлардан иборат шеърий асарлар яратган беқиёс шоирдир. Унинг шоҳ асари — «Башар таронаси» номли ўлмас достони 500 саҳифага битилган. «Испания юракда», «Сталинград достони» каби асарларининг ҳар бири жаҳон шеъриятида унутилмас воқеа бўлган.

Пабло Неруда Испанияда консул бўлиб турган 1935 — 1936 йиллардаёқ фашизм билан юзма-юз келган, гитлерчи ва муссолинчи касофатларнинг йиртқич башарасига мардона туфурган эди. Иккинчи жаҳон уруши йилларида буюк шоир тинимсиз меҳнати, оромсиз ҳаётини фашизмга қарши курашга тугал бағишлади. Унинг мағрурона оташин овози эрксевар халқларни асоратга қарши, эрк-озодлик учун курашга кўтарди. Урушдан кейинги йилларда эса, П. Неруда тинчлик учун курашчиларнинг олдинги сафида борди. У «Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» халқаро Ленин мукофотининг лауреати ва шу мукофот халқаро комитетининг аъзоси, адабиёт соҳасида Нобель мукофотининг лауреати эди.

П. Неруда Совет Иттифоқининг жонажон дўсти, совет ёзувчиларининг ҳамқалам қардоши эди.

П. Неруда рафиқаси Матильда билан Тошкентга келганида менинг ҳам уйимда меҳмон бўлган. «Дўстлар дафтари»га у ёзиб қолдирган қуйидаги сатрларга эътибор беринг:

«Совет Ўзбекистонига мафтун бўлдим. Бу ерда ижодкор, қаҳрамон халқни, фидокор кишиларни кўрдим. Уз ватаним Чили ҳам шундай озод, обод ва чароғон бўлишини орзу қиламан. Ўзбек қардошларимга чин юрагимдан ташаккур.

Сизнинг Пабло НЕРУДА».

Пабло Неруда барҳаёт. Халқини, озодликни, истиқболни куйлаган шеърият абадий барҳаёт.

Пабло Неруда юракларимизда яшайди.

Ҳамид ҒУЛОМ.

Ўзбекистон **Ахборот**

НАМАНГАН

БИРИНЧИ АГРЕГАТ

Поп изоль заводида картон цехи ишга туширилиши билан ишлаб чиқариш қуввати ошиб, техника базаси кенгайди. Ҳозир бир кеча-кундузда 70 тонна картон ишлаб чиқарилмоқда. Бу ерда яна 40 гектар майдонни эгаллаган руберoит заводининг биринчи агрегати маҳсулот ишлаб чиқара бошлади. Янги завод қисқа вақтда қурилиш корхоналарига 7,5 миллион сўмлик руберoит жўнатди. Келгусида бу корхона цехларига яна 5 та агрегат ўрнатилади.

ИШЧИЛАР ОРОМГОҲИ

Ленин номли совхоз республикамизга танилган хўжаликлардан бири. Совхоз ишчилари чорвачилик, пахтачилик ва қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқлари бўйича юқори ҳосил етиштирадилар. Совхоз маъмурияти Қўғай қишлоғининг сўлим жойларидан бирида дам олиш уйи ташкил этди. Икки ҳафтадан дам олинадиган 24 ўринли дам олиш уйига «Ором» деб ном берилди.

ЧЎПОНЛАРГА ҚУЛАЙЛИК

Чотқол яйлови билан Наманган орасидаги масофа 300 километрдан ортиқ. Чўпонларнинг узоғи яқин бўлди. Республика яйлов-мелиорация отрядининг Наманган-даги механизациялашган кўчма колоннаси бу ерга тўла ускуналанган рация ўрнатиб, шаҳар билан Чотқол ўртасида доимий алоқани йўлга қўйди.

СУВ ОМБОРИ

Областнинг кам сувли зоналаридан бири Янгиқўрғон районида «Эски ер» сув омбори қурилиши бошланди. Массивда 670 метр узунликда тўғон барпо этилади. Бунинг учун 9 минг куб метр ҳажмда тупроқ ишлари бажарилади. Янги сув омбори ишга туширилгач, яна минг гектардан ортиқ майдон экинзорга айлантирилади. Сув иншооти қурилиши 1974 йили тугалланади.

ПАЗАНДАЛАР КОНКУРСИ

Наманган шаҳар умумий овқатланиш трести ишчи ошхоналари пазандаларининг конкурси ўтказилди. Химия заводи ошхонасининг бош ошпази Ғафуржон Содиқов биринчи ўринни олди. У область комсомол комитетининг фахрий ёрлиғи ва пул мукофоти билан тақдирланди. Иккинчи, учинчи ўринларни шойи ва костюмбоп газламалар комбинати ҳамда 22-автобаза ошпазлари Н. Скипа билан С. Нишонбоевалар эгаллашди.

О. ЖУМАНАЗАРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ШУНАҚАСИ ҲАМ БЎЛАДИ

ФАЛОКАТ ЁРДАМ БЕРДИ

Пассажир машинаси аварияга учради: Ашуралининг ўнг билаги шикастланиб, беш панжаси ишламай қолди. Ашурали шифохонага келганда унинг «тўппонча» шаклига тушиб қолган қўлини операция қилиш имконияти бўлмади...

— Бир-икки йилдан сўнг операция қилиб, билагингизни тўғрилаймиз, — деган эди шифокорлар ўшанда.

«Политотдел» колхози «Зангори экран» устахонасининг мастери Ашурали Шерматов телевизор ва радиоприёмникларни бир қўллаб тузатиб юраверди. У шифохонага боришни ҳам унутиб қўйган эди. Яқинда Ашурали ишдан қайтаётганида қонунбузар шофер туфайли мотоциклидан ағдарилиб тушди. Унинг жароҳатланган билаги мотоциклнинг остида қолиб яна шикастланди. Ашурали шифохонага келганда, қўлини бойлаб турган жарроҳ кулиб юборди.

— Энди қўлингизни асло операция қилмаймиз. Билагингиз, панжаларингизнинг суяклари жой-жойига ўрнашиб қолибди. Бу сафарги фалокат соғлиғингизга ёрдам берибди, — деди у.

Ашурали Шерматов ҳозир телевизор ва радиоприёмникларни икки қўллаб тузатмоқда.

Р. ИСҲОҚОВ,
Юқори Чирчиқ райони.

СПОРТ янгиликлари

ТУЙДИНИНГ ФАХРИЙ ЁРЛИҒИ

Тожикистоннинг Кўлоб район физкультура ва спорт комитети 49 ёшли қаҳрамон она Туйди Бобиевага фахрий ёрлиқ топширди. Унга бу ёрлиқ район физкультура ҳаётида актив қатнашганлиги ҳамда ўз оиласида спортчилар етиштирганлиги учун берилган.

Туйди Бобиеванинг 14 фарзанди — етти ўғил ва етти қизи бор. Уларнинг ҳаммаси (икки ёшли Ғалимжондан ташқари) ўзига яраша физкультурачи. Таманно медицина ходими, енгил атлетика бўйича республика мусобақасида иккинчи ўринни олган. Матлуб — футбол командасининг капитани. Бу оилада Туйди номига берилган кубок ҳам сақланмоқда. У актриса ҳам. Улуғ Ватан уруши йилларида жангчилар ҳузурида берилган концертларда қатнашган, 1945 йилда республикада хизмат кўрсатган артист унвонини олган. Ҳозир пионерлар уйи раққосалар тўгарагига раҳбарлик қилмоқда.

КАТТА МУСОБАҚА ИШТИЁҚИДА

Гулистонда Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигига бағишлаб енгил атлетикачилар мусобақаси ўтказилди. Унда Бутуниттифоқ кросс мусобақалари финалида қатнашиш учун республика кўнгилли спорт жамиятлари ҳамда идораларининг саксонга яқин вакили қатнашди. Улар Ўзбекистон касаба союзлари кўнгилли спорт жамиятлари терма командасига кириш учун курашдилар. Команда ҳисобида спартакчилар биринчи, «Пахтакор» қишлоқ жамияти марказий Совети командаси иккинчи ва «Меҳнат» жамияти марказий Совети командаси учинчи ўринни олди.

ЯНГИ МАСТЕРЛАРИМИЗ

СССР Министрлар Совети ҳузуридаги физкультура ва спорт комитети Ўзбекистондан яна бир неча кишига спорт мастери унвонлари берди. Бу унвонга чавандозликда фарғоналик Г. Гацкий, термизлик М. Худойназаров, байдарка спорти бўйича андижонлик Р. Шалеев, тошкентлик А. Маковский сазовор бўлди.

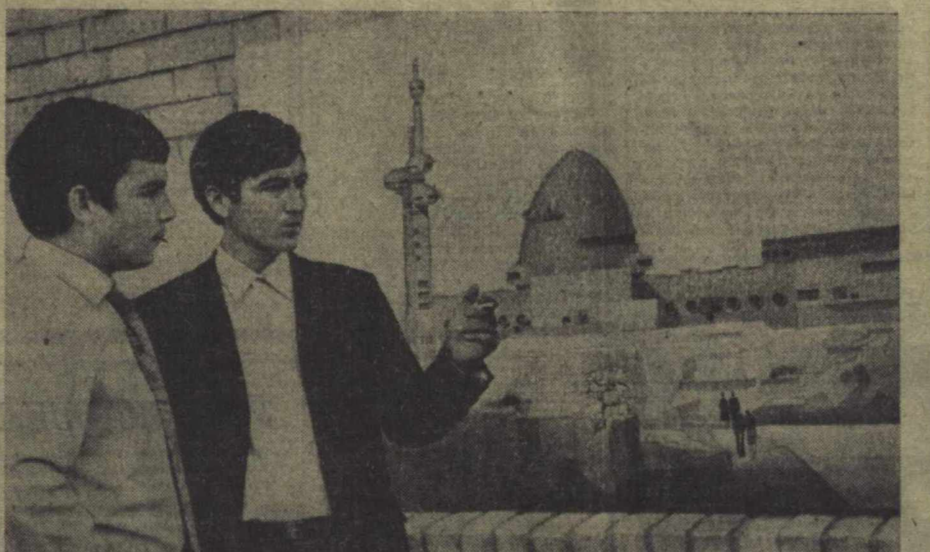

Ўзбекистон архитекторлар уйининг кўргазмалар залида ёш архитекторлар асарларидан иборат ижодий виставка очилди. Суратда: самарқандлик архитекторлардан Р. Ражабов, М. Аҳмедовлар.

И. Глауберзон фотоси.

Редактор
М. ҚОРИЕВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 9.25 — ТОШКЕНТ. 9.30 — Янгиликлар. 9.40 — «До-ре-ми-фа-соль» 10.20 — Пионерлар уйида. 11.00 — МОСКВА. 11.05 — Янгиликлар. 11.10 — «Будильник». 11.40 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан. 12.40 — Бугун — машинасозлар куни. 12.55 — Музикали киоска. 13.25 — Қишлоқ хабарлари. 14.25 — **Футбол: «ДИНАМО» (Москва) — «ДИНАМО» (Тбилиси).** 15.10 — Мультфильмлар. 15.40 — Эфирда — «Молодость». 16.40 — ТОШКЕНТ. 16.45 — Мультфильм. 17.00 — **Футбол: «ПАХТАКОР» — ЦСКА.** Танаффус вақтида «Ахборот» информацион программаси. 18.45 — Ўн минут музика. 18.55 — Бугун — машинасозлар куни. 19.10 — МОСКВА. «Правда» газетасининг сиёсий шарҳловчиси Ю. А. Жуков телетомошабинлар саволларига жавоб беради. 19.55 — ТОШКЕНТ. **Экран хандаси** 20.35 — Ахборот. 21.10 — Пахтакорлар учун кўрсатув ва концерт. 22.00 — «Вақт». 22.30 — «ЗЕҲН». (Наманган — Бухоро). ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 10.00 — ТОШКЕНТ. Ўқув программаси. 16.40 — МОСКВА. Халқаро панорама. 17.10 — **Киносаёҳатчилар клуби.** 18.10 — Концерт. 18.40 — Совет гимнастларининг Универсиадада чиқиши. 19.10 — ТОШКЕНТ. Концерт 19.55 — Машинасозлар талабларига мувофиқ концерт. 20.25 — Телеспектакль. 22.00 — Киноэкран янгиликлари. 22.30 — Кинопанорама. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 17.00 — ФРУНЗЕ КЎРСАТУВЛАРИ.

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 30/IX да **Абу Райҳон Беруний.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 30/IX да **Лақма,** 1/X да **Тошболта ошиқ.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **Иван Анисимов раҳбарлигидаги ўргатилган айиқлар аттракциони** (кеч соат 7 ярimda: шанба кунлари — кундуз соат 3 ва кеч 7 яримда; якшанба кунлари — кундуз соат 12, 3 ва 7 яримда.

КИНО

ҚИШКИ ВИНОДА

Рам ва Шам (ўзбек тилида) — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Робинзон Крузо ҳаёти ва ажойиб саргузашти — «СПУТНИК» (11.00, 13.00, 18.00, 21.00), «МОСКВА» (10.00, 14.00, 18.00), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (12.00, 14.00, 16.00, 21.45).

Тартиб учун қилинган жиноят — «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК», «ДРУЖБА» (жуфт соатларда), «СПУТНИК» (12.00, 17.00, 19.00).

Монолог — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (18.00, 20.00) «МОСКВА» (12.00, 16.00, 20.00, 21.45).

Угай она — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Номаълум аёл — «ДРУЖБА» (тоқ соатларда).

Қора бўри — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (тоқ соатларда).

Тасодифий адрес — ҲАМЗА номли (тоқ соатларда).

Привалов миллионлари (2 серия) — «ЧАЙКА» (11.00, 14.00, 17.00, 20.00).

Анжелика — фариштадар маликаси, Анжелика ва қирол — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (14.00, 17.00, 20.00).

Кашмирдаги севги — «СПУТНИК» (14.00, 15.00, 20.00).

ЁЗГИ ВИНОДА

Тартиб учун қилинган жиноят — «ФЕСТИВАЛЬ».

Анжелика — фаришталар маликаси; Анжелика ва қирол — «ХИВА».

УЗБЕКИСТОН ССР СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ МИНИСТРЛИГИНИНГ ГЕМАТОЛОГИЯ ВА ҚОН ҚУЙИШ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

илиқни консервалаш, трансплантация қилиш ва радиобиология лабораториясининг раҳбари (медицина фанлари доктори);

катта илмий ходимлар — илиқни консервалаш, трансплантация қилиш ва радиобиология лабораторияси; мурда тўқимаси ва илигини тайёрлаш ва консервалаш группасининг раҳбари (медицина фанлари доктори, кандидати);

кичик илмий ходимлар — мурда тўқимаси ва илигини тайёрлаш бўйича группа (2 ўрин), илиқни консервалаш, трансплантация қилиш ва радиобиология лабораторияси.

Конкурс муддати — 26 октябргача.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Ш. Руставели кўчаси, 138-уй.

ТОШКЕНТ ТЎҚИМАЧИЛИК ВА ЕНГИЛ САНОАТ ИНСТИТУТИ 8 ойлик тайёрлов бўлимига

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Тайёрлов бўлимига корхона, колхоз ва совхозлардан ўрта мактабни тамомлаганига бир йил ва кўп бўлган илғор ишчилар ва ҳарбий хизматни битириб қайтган ёшлар қабул қилинади.

Тайёрлов бўлимига юбориладиган номзодлар корхонанинг умумий ишчилар мажлисида муҳокама қилинишлари керак ва мажлис қарорининг кўчирмасини қўшиб, қуйидаги ҳужжатларни топширишлари лозим: ректор номига ариза, аттестат, меҳнат дафтарчаси, иш жойидан стипендия тўлашга мажбурият олинган йўлланма, характеристика, 6 дона фотосурат, медицина справкаси (286-форма).

Паспорт ва ҳарбий билет шахсан кўрсатилади.

Тайёрлов бўлимини битириб, имтиҳонларни муваффақиятли топширган кишилар кундузги бўлимнинг 1-курсига кириш имтиҳонларисиз қабул қилинадилар. Тингловчилар ётоқхона билан таъминланадилар.

ҲУЖЖАТЛАР — 20 НОЯБРГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Машғулотлар — 1 декабрдан бошланади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент-100, 2-Виборгская кўчаси, 5-уй.

МАРКАЗИЙ «ПАХТАКОР» СТАДИОНИДА
30 СЕНТЯБРЬ СОАТ 5 ДА
СССР биринчилиги учун олий лиганинг
МАСК (Москва) — «ПАХТАКОР» (Тошкент)
командалари ўртасида
ФУТБОЛ
Билетлар сотилмоқда.

САНЪАТ САРОЙИДА
1 октябрда
«САНДОН ЁКИ БОЛҒА»
НОМЛИ ЯНГИ, КЕНГ ЭКРАНЛИ, РАНГЛИ, БАДИИЙ 2 СЕРИЯЛИ ФИЛЬМ
ПРЕМЬЕРАСИ

БОЛГАРИЯ, ДЕФА (ГДР), МОСФИЛЬМ (СССР) киностудияларининг биргаликдаги маҳсулоти.

Фильм болгар халқининг оташин революционери Георгий Димитров ҳаётига бағишланади.

Сеанслар: эрталаб соат 11.30, кундуз соат 14.30, 17.30 ва кеч соат 20.30 да бошланади.

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ ПУЛЛИК ЧЕТ ТИЛЛАРИГА ЎРГАТАДИГАН КУРСЛАРГА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Хоҳловчилар кандидатлик имтиҳонларини топширишлари мумкин.

Машғулотлар юридика факультетининг биносида (Ҳадра) ва гуманитар факультетларнинг чет тиллари кафедрасида (Студентлар шаҳарчаси) ўтказилади.

Мурожаат учун адрес: Студентлар шаҳарчаси, ТошДУ, Бош корпус, Б-513 аудитория, эрталаб соат 10 дан кеч 5 гача учрашилсин.

В. В. КУЙБИШЕВ НОМИДАГИ САМАРҚАНД ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ИНСТИТУТИ

1973—1974 ўқув йили учун сиртқи бўлимга

СТУДЕНТЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Институтнинг агрономия, зоотехника ва қоракўлчилик факультетларининг сиртқи бўлимларига тўлиқ ўрта маълумотга эга бўлган йигит ва қизлар қабул қилинади.

Кирувчилар ректор номига ариза билан бирга қуйидаги ҳужжатларни топширишлари керак: иш жойидан характеристика, ўрта маълумот ҳақида ҳужжат (асли), 286-формадаги медицина справкаси, меҳнат дафтарчасидан кўчирма, ишхонаси ва турар-жойидан справка, 3x4 см ҳажмли тўртта фотосурат.

Кирувчилардан аризалар 1 октябрдан 15 декабргача қабул қилинади.

Кириш имтиҳонлари 1973 йил 1 декабрдан 1974 йил 31 январгача ўтказилади. Студентлар сафига 1 дан 15 февралгача қабул қилинади.

Кирувчилар қуйидаги фанлардан имтиҳон топширадилар: биология (оғзаки), физика (оғзаки), ўзбек ёки рус тили ва адабиётидан (ёзма).

Мурожаат учун адрес: Самарқанд шаҳар, К. Маркс кўчаси, 77-уй. Телефон 4-31-82.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 ◆ ТЕЛЕФОНЛАР
Эълонлар — 338142.
коммутатор — 330249 дан 330258 гача.

Б. — 231. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. Р. 04363.